

- §16a-miljøgodkendelse til
Smørengård
Rønnevej 54
3720 Aakirkeby

Kolofon: Bornholms Regionskommune; juni 2020
Journalnummer: 09.17.19P19-0005
Udarbejdet af: Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat
Sagsbehandler: Helle Thers/ Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag: Geodatastyrelsen

§ 16A MILJØGODKENDELSE

til

Smørengesgård

Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16a, stk. 1 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 256 af 21. marts 2017 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 3. juni 2020.

DATABLAD

Titel:	§ 16 a tilladelse til Smørengøgård, Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby
Tilladelsen omfatter:	Flexproduktion af kvæg. Produktionsareal: 3636 m ² i 5 staldafsnit inkl. enkelt stående kalvehytter
Dato for tilladelse:	3. juni 2020
Husdyrbrug:	Smørengøgård, Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby
Matrikelnummer og ejerlav:	17a Vestermarie m.fl.
Ejendomsnummer:	4000254915
CVR-/P-nummer:	19332136 / 1003771448
CHR-nummer:	15283
Ansøger og driftsansvarlig:	Kurt Hansen
Ejer af ejendommen:	Kurt Hansen
Adresse:	Smørengøgård, Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby
Kontaktoplysninger:	Kurt Hansen Tlf. nr. 40639214; e-mail: kurt.bakkegaard@gmail.com eller kurt@bakkegaardagro.dk
Konsulent:	Elisabeth Falk, Bornholms Landbrug & Fødevarer, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Regional Udvikling, IT Sekretariat, Skovløkken 4, Tejn, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: byg@brk.dk ; Hjemmeside: www.brk.dk

Indholdsfortegnelse

Datablad	3
1 Ikke-teknisk resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	7
2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 a, stk. 1.....	7
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion.....	8
2.2 Gyldighed – udnyttelse og bortfald.....	12
2.3 Retsbeskyttelse	13
2.4 Offentlighed	13
2.5 Klagevejledning	14
3 Beliggenhed og landskabelige forhold	15
3.1 Bygninger og faste afstandskrav.....	15
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	19
4 Husdyrproduktion	22
4.1 Husdyrhold og staldanlæg	22
4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning	25
5 Ressourceforbrug	27
5.1 Foder og foderopbevaring.....	27
Vand	28
5.2 Energi.....	29
5.3 Diverse hjælpestoffer	29
6 Reststoffer	30
6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand	30
6.2 Affald	30
7 Gener fra husdyrbruget	32
7.1 Lugt	32
7.2 Støj og rystelser	34
7.3 Støv	35
7.4 Lys.....	35
7.5 Fluer og skadedyr.....	36
7.6 Transport.....	36
8 Ammoniaktab og naturpåvirkning	38
8.1 Ammoniakemission og BAT-krav.....	38
8.2 Ammoniakdeposition til naturområder.....	41
8.3 Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)	44

9	Mulige driftsforstyrrelser og uheld	46
10	Egenkontrol og dokumentation	49
11	Samlet vurdering	50
	Bilagsoversigt:	51
	Bilag 1. Anlægstegning og placering af produktionsarealer.....	52
	Bilag 2. Beregning af produktionsareal i eksisterende og nye staldafsnit.....	53
	Bilag 3. Beredskabsplan.....	57
	Bilag 4. Modtagne høringssvar og kommunens bemærkninger	60

1 IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Smørengesgård v./ Kurt Hansen har ansøgt om tilladelse til et fleksibelt dyrehold bestående af opdræt¹ fra malkekvæg på ejendommen Smørengesgård, Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby, matrikel nr. 17a Vestermarie m.fl.

I forbindelse med ansøgningen om udvidelse af besætning, ønskes produktionsarealet på Smørengesgård udvidet til 3.636 m².

Der ansøges om følgende bygningsændringer i forbindelse med udvidelsen af dyreholdet på Smørengesgård

- Der ansøges om at ændre benyttelse af foderlade med plansilo, således at der kan opstaldes kvæg på dybstrøelse
- Der ansøges om at udvide arealet med dybstrøelse i nordlig lade
- Der søges om at benytte nordlig udendørs plads med fast bund og afløb til opstaldning af kalve og evt. møddingsplads. Arealet har tidligere (før 2010) være brugt til kalveopstaldning og ensilageplads.
- Der søges om at benytte areal nord for foderlade til kalvehytter. Arealet har fast bund
- Der søges om at lave dybstrøelsesbokse i mindre del af ældre løsdriftsstald. Her har før 2010 været kælvningsbokse med dybstrøelse.
- Der søges om at inddrage tidligere malkestald, som ligger i forlængelse af ældre løsdriftsstald, til sengebåse med spalter.
- Der søges om at lave sengebåse med fast gulv på mindre areal i løsdriftsstald, som ikke tidligere har været benyttet.
- Der ansøges om at opføre ny gyllebeholder til 5000 m³ gylle. Gyllebeholderen overdækkes. Gyllebeholderen bliver ca. 24 m i diameter, og ca. 3 m høj.

Ansøgningen er indgivet i henhold til husdyrbruglovens § 16 a og er indsendt til Bornholms Regionskommune gennem det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 207805).

Husdyrgødningen fra produktionen vil blive opbevaret i 3 gyllebeholdere med naturligt flydelag samt i ny gyllebeholder med teleoverdækning, og dybstrøelse i markstak.

Stalde og gødningsopbevaringsanlæg overholder de krævede mindsteafstande til beboelsesområder og nabo-beboelser, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, vej, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

I ansøgningen er foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldanlæggene og omkringboende er overholdt. På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften forventes produktionen desuden ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbigående i form af støj, støv, lys, transport eller forekomst af skadedyr.

For at nedbringe ammoniakudledningen fra husdyrproduktionen på Smørengesgård overdækkes den nye gyllebeholder

Den samlede ammoniakudledning fra produktionen overholder de fastsatte emissionsniveauer.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler og, at husdyrbruget kan drives på stedet uden

---

¹ Den primære produktion på Smørengesgård vil være opdræt fra malkekvæg. Med denne miljøgodkendelse opnås imidlertid en godkendelse af "produktionsarealerne", dvs. staldgulve og sengebåse mv. hvor dyrene går. Herefter har man fuld frihed til at producere på produktionsarealerne, så længe de dyrevelfærdsmæssige krav overholdes. Fremadrettet skelnes der ikke mellem produktionsarealer til forskellige kvægracer, og der skelnes ikke mellem malkekøer og opdræt over 6 måneder.

væsentlig påvirkning af omgivelserne, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller arter optaget på habitatdirektivets bilag IV og deres yngle- og rasteområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette afsnit beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 a, stk. 1

Bornholms Regionskommune, Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat har vurderet, at der kan meddeles tilladelse til den ansøgte kvægproduktion på ejendommen Smørengegård, Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby, matr. nr. 17a Vestermarie m.fl. i henhold til de gældende regler². Miljøgodkendelsen omfatter flexproduktion af kvægproduktion i det eksisterende staldanlæg inkl. gødningsopbevaringsanlæg og øvrige driftsbygninger. Det samlede produktionsareal udgør 3.636 m².

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er ændringen omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra husdyrbruget beregnes til mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år. Derfor meddeles tilladelsen efter husdyrbruglovens § 16a, stk. 1.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen, bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering i nærværende miljøgodkendelse.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med oplysningerne i ansøgningsmaterialet og ved opfyldelse af de stillede vilkår i nærværende miljøgodkendelse. Desuden skal bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) og øvrig gældende lovgivning overholdes også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpende i forhold til denne tilladelse. Vilkårene er gældende fra det tidspunkt, tilladelsen er meddelt, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved den ansøgte kvægproduktion i forhold til den nuværende lovlige produktion på Smørengegård (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden (8-års drift).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget

---

² Lovbekendtgørelse nr. 1020 af 6. juli 2018/nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1021 af 6. juli 2018/nr. 916 af 23. juni 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 1076 af 28. august 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen). Desuden bekendtgørelse nr. 1240 af 24. oktober 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love som ændret ved/med ændring i lov nr. 497 af 22. maj 2018 om ændring af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

På Smørengegård, Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby, matr. nr. 17a Vestermarie m.fl. ønskes den tidligere tilladte produktion af opdræt af malkekvæg og tyrekalve ændret til en fleksibel produktion af kvæghold (flexgrupper) i de eksisterende bygninger.

Husdyrgødningen er fortsat kvæggylle og dybstrøelse. Der er pt 3 gylletanke, hvor i kvæggyllen opbevares, og der opføres en ny gylletank i forbindelse med gennemførelsen af den ansøgt udvidelse. Der udføres lovpligtig 10 års beholderkontrol på tankene, som senest er udført i 2017.

Dybstrøelse opbevares i stalde og markstak, som overdækkes. Placering af dybstrøelse flyttes hvert år, således at der mindst går 5 år imellem samme placering.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Bornholms Regionskommune, Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat har modtaget ansøgningen om miljøgodkendelse til Smørengegård gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 12. december 2018 (skema nr. 207805). Kommunen har efterfølgende modtaget rettelser til ansøgningen senest den 23. marts 2020 og har afgjort sagen på baggrund af version 6 af ansøgningsskemaet.

Smørengegård, Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby ejes af Kurt Hansen som er bosiddende på Søndre Landevej 200, 3720 Aakirkeby.

Smørengegård er igennem mange år blevet drevet med mælkeproduktion. Smørengegård og naboejendommen Gildesgård fik samme ejer for ca. 10 år siden. Køerne fra begge gårde er blevet samlet på Gildesgård, og staldene på Smørengegård er blevet brugt til opdræt. Smørengegård fik miljøgodkendelse i marts 2010. Produktionsarealet i Nudrift og 8-års drift tager udgangspunkt i miljøgodkendelse fra 2010.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Smørengegård er ikke teknisk, forurenings- og driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug. Kurt Hansen ejer og driver også Gildesgård, Smørengelvejen 3, 3720 Åkirkeby, og Bakkegård Sdr. Landevej 200, 3720 Åkirkeby, hvor der er kvæghold. Der er transport af dyr imellem de tre ejendomme. Ingen af disse ejendomme er dog hinandens forudsætning, men kan hver for sig ses som et selvstændigt husdyrbrug.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der er en vis driftsmæssig sammenhæng med ansøgers andre husdyrbrug Gildesgård og Bakkegård, som ejes af ansøger, idet der flyttes dyr mellem ejendommene. Ved vurderingen af, om der i denne sammenhæng er samdrift med andre husdyrbrug, lægger Miljø- og Fødevarerklagenævnet bl.a. vægt på, hvorvidt det er muligt at beregne miljøpåvirkningen for hver husdyrproduktion for sig.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at Smørengegård vil kunne drives uafhængigt Gildesgård og Bakkegård, og det vurderes, at miljøpåvirkningen fra Smørengegård kan adskilles fra de andre ejendom. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at der ikke er samdrift i miljømæssig forstand mellem Smørengegård og ejeres andre husdyrbrug. Denne tilladelse skal derfor kun omfatte husdyrbruget på Smørengegård.

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkaerne er krav, som stilles for at fastholde forudsætningerne for tilladelsen, og som er med til at sikre, at der ikke opstår væsentlig virkning på miljøet eller væsentlige gener.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om evt.

planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.1.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelses vilkår.

2.1.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer, om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.1.3 Produktionsarealets størrelse i m², staldsystemer, dyretyper (+ evt. teknologi)

6. Dyretypen, staldsystemet og produktionsarealet skal være i overensstemmelse med angivelserne i nedenstående skema:

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Produktionsareal (m ²)
Bygning F+G	Flexgruppe: Alle kvæg Sengestald med fastgulv	71
	Flexgruppe: Alle kvæg Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	1051
	Flexgruppe: Alle kvæg Dybstrøelse	72
	Flexgruppe: Alle kvæg Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	77
	Flexgruppe: Alle kvæg Sengestald med fast gulv	45
Bygning E	Flexgruppe: Alle kvæg Dybstrøelse	184
	Flexgruppe: Alle kvæg Dybstrøelse	226
Bygning J	Flexgruppe: Alle kvæg Dybstrøelse	777
Bygning H	Flexgruppe: Alle kvæg Dybstrøelse	1008
Bygning K	Flexgruppe: Alle kvæg Dybstrøelse	125

Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper og m² overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med angivelserne i nedenstående skema:

Lager	Miljøteknologi	Gødningstype	Overfladeareal (m ²)
Gyllebeholder, lille (Smørengøgård)	Naturligt flydelag	Flydende	236
Gyllebeholder, mellem (Smørengøgård)	Naturligt flydelag	Flydende	281
Gyllebeholder, stor (Smørengøgård)	Naturligt flydelag	Flydende	385
Gyllebeholder, ny (Smørengøgård)	Overdækning	Flydende	453
Ialt			1.355

2.1.4 Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST's teknologiliste)

8. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
9. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
10. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Bornholms Regionskommune skal straks underrettes herom.

Egenkontrol

11. Der skal føres en logbog for gyllebeholdere med fast overdækning, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i perioden mellem to samlede miljøtilsyn og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
12. Rapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.1.5 Gyllehåndtering og håndtering af dybstrøelse

13. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
14. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:
- Tidspunkter og angivelse af stalde for direkte udbringning af dybstrøelse.
  - Faktura fra biogasanlæg eller internt regnskab fra driften, som dokumenterer afhentning/udbringning af dybstrøelse, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.1.6 Støjkilder

15. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

16. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
17. Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i husdyrbrugets omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
18. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at grænseværdierne ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

2.1.7 Vilkår vedr. støv

---

19. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for husdyrbrugets eget areal.

2.1.8 Vilkår vedr. skadedyr

---

20. Der skal på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
21. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.1.9 Vilkår vedr. oplag af olie

---

22. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
23. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtæg.
24. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
25. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.1.10 Vilkår vedr. oplag af affald

---

26. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.

27. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
28. Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Der gælder dog særlige regler for haveaffald, se Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
29. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.1.11 Vilkår vedr. lugt

---

30. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
31. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.1.12 Vilkår vedr. uheld og risici

---

32. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
33. Der skal foreligge en beredskabsplan for Smørengegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
34. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.1.13 Vilkår vedr. ophør

---

35. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.2 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 3. juni 2026), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne godkendelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når det konstateres, at det tilladte faktisk er gennemført inden fristens udløb, jf. § 50 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 pct. af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.3 Retsbeskyttelse

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 3. juni 2028.

Ikke IE-husdyrbrug, der godkendes efter lovens § 16 a, stk. 1, eller tillades efter § 16 b, skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til husdyrbruglovens § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening, eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.4 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har i henhold til offentlighedsproceduren i husdyrbruglovens § 55 den 16. september 2019 foretaget en annoncering vedrørende modtagelse af ansøgning om §16a miljøgodkendelse til Smørengegård. Ansøgningen er fremlagt i offentlighøring i perioden 16. september til 7. oktober 2019 ved annoncering på www.brk.dk.

Som følge af denne annoncering modtog regionskommunen ingen skriftlige henvendelser

Udkast til afgørelse om § 16 a miljøgodkendelse til Smørengegård blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i husdyrgodkendelse.dk til 406 meter fra et vægtet lugtcentrum for staldene. Desuden er udkastet sendt til ansøger og dennes konsulent, samt Bornholms Museum forud for afgørelsen, da de berøres af de ansøgte ændringer på husdyrbruget.

Der blev givet en frist på 6 uger fra den 1. april til den 13. maj 2020 til at kommentere udkastet. Kommunen modtog en skriftligt bemærkning, som kan ses i bilag 4.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den 3. juni 2020 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Hoeringer

Samtidig er en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som har anmodet om underretning i henhold til husdyrbruglovens §§ 61 eller 62, samt klageberettigede myndigheder, organisationer og råd blevet orienteret om afgørelsen.

2.5 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række myndigheder og råd samt lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 1. juli 2020, dvs. 4 uger fra den 3. juni 2020, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen digitalt gennem Miljø- og Fødevareklagenævnets klageportal, inden klagefristen udløber. Links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus <https://naevneneshus.dk> eller på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på klageportalen med NemID. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder og organisationer) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG LANDSKABELIGE FORHOLD

I dette afsnit beskrives og vurderes det ansøgte i forhold til faste afstandskrav (naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v.) samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier og kommuneplanens retningslinjer.

3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse

Smørengegård er igennem mange år blevet drevet med mælkeproduktion. Smørengegård og naboejendommen Gildesgård fik samme ejer for ca. 10 år siden. Køerne fra begge gårde er blevet samlet på Gildesgård, og staldene på Smørengegård er blevet brugt til opdræt.

I 2017 fik Smørengegård og Gildesgård ny ejer, som i forvejen ejer en ejendom (Bakkegård, Sdr. Landvej 200, 3720 Åkirkeby) med mælkeproduktion. For at rationalisere driften, ønskes køerne fra Bakkegård flyttet til Gildesgård, således at der kun malkes på én ejendom. Opdrættet opstales hovedsagligt på Smørengegård, og derudover evt. Bakkegård.

Bygningerne på Smørengegård

Bygning A stuehus: Rødstens facade med sort bindingsværk og sort tag.

Bygning B østre længe ved stuehus: Bilgarage. Hvidkalkede mure og gråt eternittag.

Bygning C søndre længe ved stuehus: Oprindelig gammel ko- og kalvestald. Bruges til opbevaring af diverse. Hvidkalkede mure og gråt eternittag.

Bygning D vestre længe ved stuehus: Maskinlænge til mindre maskiner. Hvidkalkede mure og gråt pladetag.

Bygning E: Nordlig lade med dybstrøelsesbokse. Laden er opført i grønne stålplader med gråt eternittag med lysplader.

Løsdriftsstald, sengebåse bygning F: Ældste del af løsdriftsstalden med sengebåse og spalter, malkestald (nudrift), og bokse med dybstrøelse. Ligger vinkelret på den nyeste del af løsdriftsstald. Hvidkalkede mure med gråt eternittag med lysplader.

Løsdriftsstald, sengebåse, bygning G: Nyeste del af løsdriftsstald med sengebåse og spalter. Mindre område med fast gulv. Hvidkalket ½ mure med hvidmalet trægitter opefter og gråt eternittag med lysplader. Stort vinduesparti i gavlen mod vest.

Bygning H: Foderlade. Hvid pladelænge med sort trempel. I ansøgt drift ønskes foderladen benyttet til kvæg på dybstrøelse. Hvis ikke hele foderladen benyttes til kvæg, vil foderladen også blive brugt til oplagring af foder mv.

Der er en kornsilo mellem bygning F og H.

Taghældninger på div. staldbygninger er 20 grader på nær bygning F (gl. kostald), som er 30 grader.

Ensilageplads: Der er 3 ensilage-plansiloer med støbt bund og afløb til gyllebeholder (3 m høj x 10 m bred x 43 m lange). Der er støbt 7 m ud for ensilagesiloer mod øst og 7 m ud for ensilagesiloer mod vest.

Adgangsvejen til Smørengegård er en asfalteret fælles privat vej fra Rønnevej. Der er lavet en privat markvej til arbejdskørsel (markdrift, foder, kreaturer, mv) mellem Gildesgård og Smørengegård. Denne markvej krydser Smørengevejen.

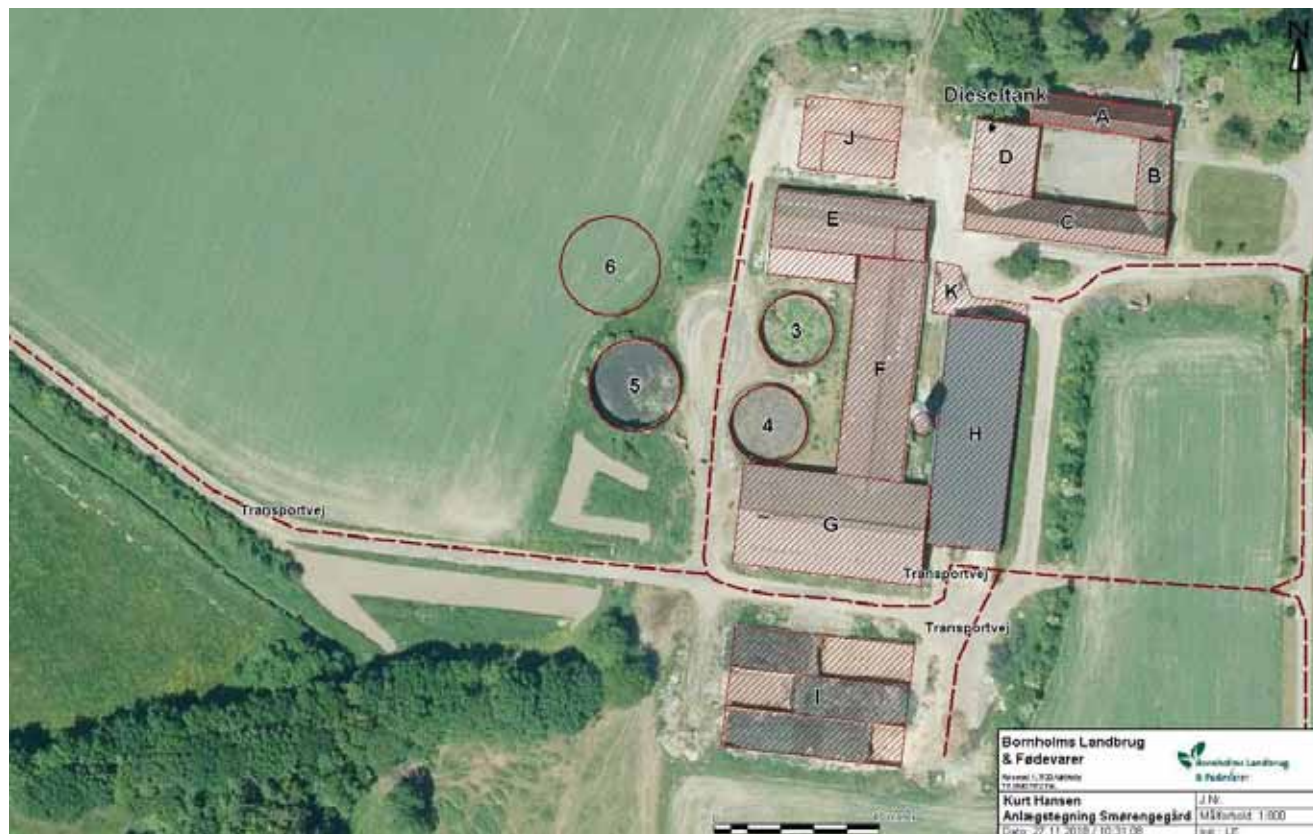
De interne transportveje er indtegnet på situationsplanen.

Der er orienteringslys (tænd/sluk) på vest gavlen af bygning C og på gavlen af bygning H. Der er ikke kraftigt arbejdslys på bygningerne.

Der er en privat drikkevandbrønd, som ligger ca. 200 m nord for stuehus. Smørengegård forsynes både med vand fra egen brønd, og vandværksvand fra Lobbæk Vandværk. Drikkevand til kreaturerne er både fra egen brønd og vandværksvand, ca. halvt af hver. Der bruges vandværksvand i stuehus. Lobbæk Vandværk ligger ca. 2,1 km sydvest for Smørengegård. Der er 4-6 vandværksboringer i Lobbæk By og ved Bodelyngsvej, ca. 1,9-2,0 km sydvest for Smørengegård.

Der er befæstede arealer mellem bygningerne C-H-E og vest for D. Vaskepladsen til maskiner og andet er vest for bygning D. Der er afløb til gyllebeholder.

Figur 1: Indretning af produktionsanlæg på Smørengegård med de nye faciliteter. Kilde: Ansøgningsmaterialet.

Afstandskrav i henhold til §§ 6, 7 og 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Husdyrbruglovens krav til mindsteafstande til nabobeboelser, boligområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, egen beboelse og skel gælder udover ved etablering også ved udvidelse og ændring af stalde og gødningsopbevaringsanlæg, der medfører forøget forurening.

Opmålingerne, som fremgår af nedenstående Tabel 1 og Tabel 2, er derfor foretaget til nærmeste staldafsnit, da ansøgningen omfatter mulighed for at ændre mellem produktion af malkekvægsopdræt i flere staldafsnit, hvilket kan betyde en ændring i bl.a. lugt- og ammoniakemissionen. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur målt til nærmeste staldbygning. Emissionsberegningerne er foretaget fra centrum af de enkelte staldafsnit og gødningslagre og til naturområdet.

Smørengegård ligger i det flade landbrugsland mellem Åkirkeby mod øst, og henholdsvis Lobbæk mod sydvest, og Vestermarie mod nordvest.

Ca. 1,5 km mod nord ligger Bornholms største skovområde Almindingen, og ca. 4,5 km mod syd ligger Bornholms sydkyst og Sosebugten.

Den nye gyllebeholder kommer til at ligge i tilknytning til eksisterende bygninger, og uden at virke dominerende i landskabet. Udvidelse af produktionsarealet sker i eksisterende bygninger, og er derfor uden landskabelig betydning.

De nærmeste naboer uden for samlet bebyggelse er Smørengvej 4 og 6 (uden landbrugspligt), som er beliggende henholdsvis 193 meter og 180 meter fra nærmeste staldbygning på Smørengegård.

I området omkring Smørengegård er der ingen områder i landzone, som i lokalplaner er udlagt til boligformål, blandet bolig eller erhverv inden for 1000 meter. Nærmeste lokalplan er ca. 1000 m øst for Smørengegård, og omfatter biogasanlægget "Bornholms Bioenergi".

Grænsen for Natura 2000-området "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne" ligger ca. 1500 m nordøst for Smørengegård. Inden for området findes flere ammoniakfølsomme naturtyper bl.a. ege-blandskov, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrev på ca. 2,5 ha beliggende ved Blemmelyng, ca. 2400 m S for Smørengegård. Yderligere beskrivelse og vurdering af beligheden ift. ammoniakfølsom natur findes i afsnit 8.

Tabel 1. Afstandskrav og faktiske afstande, jf. husdyrbruglovens § 6 og § 7

Målepunkt	Afstande til nærmeste staldbygning	Afstande til nærmeste gødningslager	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde Lobbæk – eksisterende byzone	1623	1613	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. Rønnevej 48, afgrænset byområde	1006	1030	50 m
Nabobeboelse Smørengvej 4	193	195	50 m
Nabobeboelse Smørengvej 6	180	177	50 m
Nabobeboelse Rønnevej 52	95	123	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder (§ 7, stk. 1, nr. 1) Overdrev i Natura 2000-området "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne"	1515	1522	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder (§ 7, stk. 1, nr. 2) Overdrev 2,5 ha ved Ågård	2394	2420	10 m

Tabel 2. Afstandskrav og faktiske afstande, jf. husdyrbruglovens § 8

Målepunkt	Afstande til nærmeste staldbygning	Afstande til nærmeste gødningslag	Afstandskrav* (jf. § 8 i husdyrbrugloven)	Bemærkninger
Ikke almene vandforsyningsanlæg Enkeltindvinder eller markvandsboring	1048	1060	25	DGU nr. 246.606 – privat drikkevandsforsyning,
	649	675	25	DGU nr. 246.480 – privat drikkevandsforsyning,
Almene vandforsyningsanlæg Vandværksboring	2110	2098	50	DGU nr. 246.614
	2012	2005	50	DGU nr. 246.222
Vandløb og dræn	92	84	15	Lilleå syd for ejendommen
Søer > 100 m ²	109	124	15	§ 3 beskyttet sø ved Smørengveej 6
Offentlig vej og privat fællesvej	66	95	15	Smørengvejen
Levnedsmiddelvirksomhed	Mere end 25 m	Mere end 25 m	25	-
Beboelse på ejendommen	27	28	15	Nærmeste bygninger er eksisterende stalde
Naboskel	72	100	30	Skel mod Rønnevej 52

* Minimumsafstand skal overholdes til husdyr- og gødningsopbevaringsanlæg, hvor ændringer bevirker forøget forurening

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at stald- og gødningsanlæggene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Landskabeligt er Smørengegård placeret for enden af en privatvej, som grænser op til Rønnevej, der er en offentligvej. Gårdens stuehus er placeret mod nord og omgivet af en nordvendt have. Sydvest for den oprindelige ejendom ligger de nuværende produktionsbygninger og vest for disse er ejendommens gylletanke placeret. Den nordlige del af ejendommen grænser op til en mindre skovbeplantning, mens ejendommen mod syd og vest grænser op til åbne marker. Landskabet omkring Smørengegård er et landbrugslandskab, som er karakteriseret ved store åbne marker i omdrift og enkelte spredte levende hegn. Smørengegård ligger imellem Rønnevej og Vestermarievej, et område som er fladt og åbnet samt karakteriseret ved gårde beliggende omtrent på række med åbne markflader til begge sider. Ofte med småskove og beplantninger i tilknytning til gårdene. Smørengegård knytter sig til den lille skov, der er ved denne ejendom, og udgør således ikke et dominerende element i landskabet, men falder derimod naturligt ind i det ellers åbne landskab.

Figur 1. Luftfoto af Smørengegård. Kilde: Skårfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering -foto fra 19. marts 2019.

Ejendommen består af en oprindelig 4 længet ejendom med et stuehus med rødstens facade med sort bindingsværk og sort tag. De oprindelige driftsbygninger er opført i hvidt murværk med gråt eternittag. Denne del af ejendommen bruges til bilgarage, maskinlænge til mindre maskiner og til opbevaring af diverse ting – det er mere end 10 år siden der har været dyr i disse bygninger. Østre og søndre del af den oprindelige gård har gråt eternittag, mens vestre del har gråt pladetag. De nuværende produktionsbygninger er placeret syd og sydvest for den oprindelige bygningsmasse. Nærmere

beskrivelse af de forskellige nuværende produktionsbygninger fremgår af de efterfølgende afsnit. Der opføres ingen nye produktionsbygninger, men en gylletank til husdyrgødning i forbindelse med det ansøgte projekt. Anlægstegningen kan ses på bilag 1.

Interesseområder i Bornholms kommuneplan 2013

Smørengegård ligger i et område, som i Bornholms kommuneplan 2013 er udpeget med:

Erhvervsmæssige interesser: Området omkring Smørengegård er i Kommuneplan 2013 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Smørengegård ligger i neutralområde i forhold til skovrejsning.

Ejendommen er desuden beliggende uden for interesseområde for råstofindvinding, byudviklingsområde, detailhandelsområde og besøgs- og oplevelsesområde ift. turisme.

Miljøinteresser: Anlægget på Smørgård ligger i område med særlige drikkevandsinteresser men uden for nærområde for vandindvinding.

Landskabs- og naturmæssige interesser: Et område ca. 550 m vest for ejendommen og områder langs Læså ca. 1,3 km sydøst for ejendommen er udpeget som interesseområder for naturbeskyttelse. Disse udpegninger rummer områder med geologiske, landskabelige og naturbeskyttelsesinteresser.

Geologiske interesser: Smørengegård ligger uden for geologisk værdifuldt område.

Kulturhistoriske interesser/kulturmiljøområde: En part af ejendommen er beliggende i et Kulturmiljøområde, som er områder udpeget i samarbejde med Kulturstyrelsen. Bornholms største sortmuldsområde er Smørengede med bosættelser fra ældre jernalder frem til tidlig middelalder og et større gravfelt fra jernalderen.

Fortidsminder: Eksisterende nybyggeri er beliggende uden for fortidsmindebeskyttelseslinier. Nærmeste fortidsminder ligger ca. 620 m fra ejendommen.

Jord- og stendiger: Nærmeste beskyttet dige er beliggende mellem mark og have til nabo ejendommen nordvest for Smørengegård. Diget vil ikke blive berørt i forbindelse med udvidelsen på Smørengegård.

Kirkebeskyttelseslinje: nærmeste kirkebyggelinier er udlagt omkring Vestermarie og Nylars kirker, som ligger henholdsvis ca. 3,5 km nordvest og 3,6 km sydvest for Smørengegård.

Kystnærhedszone og strandbyggelinje: Smørengegård ligger mere end 5 km fra sydkysten af Bornholm og dermed uden for kystnærhedszonen (3 km), og uden for strandbeskyttelseslinjen (300 m).

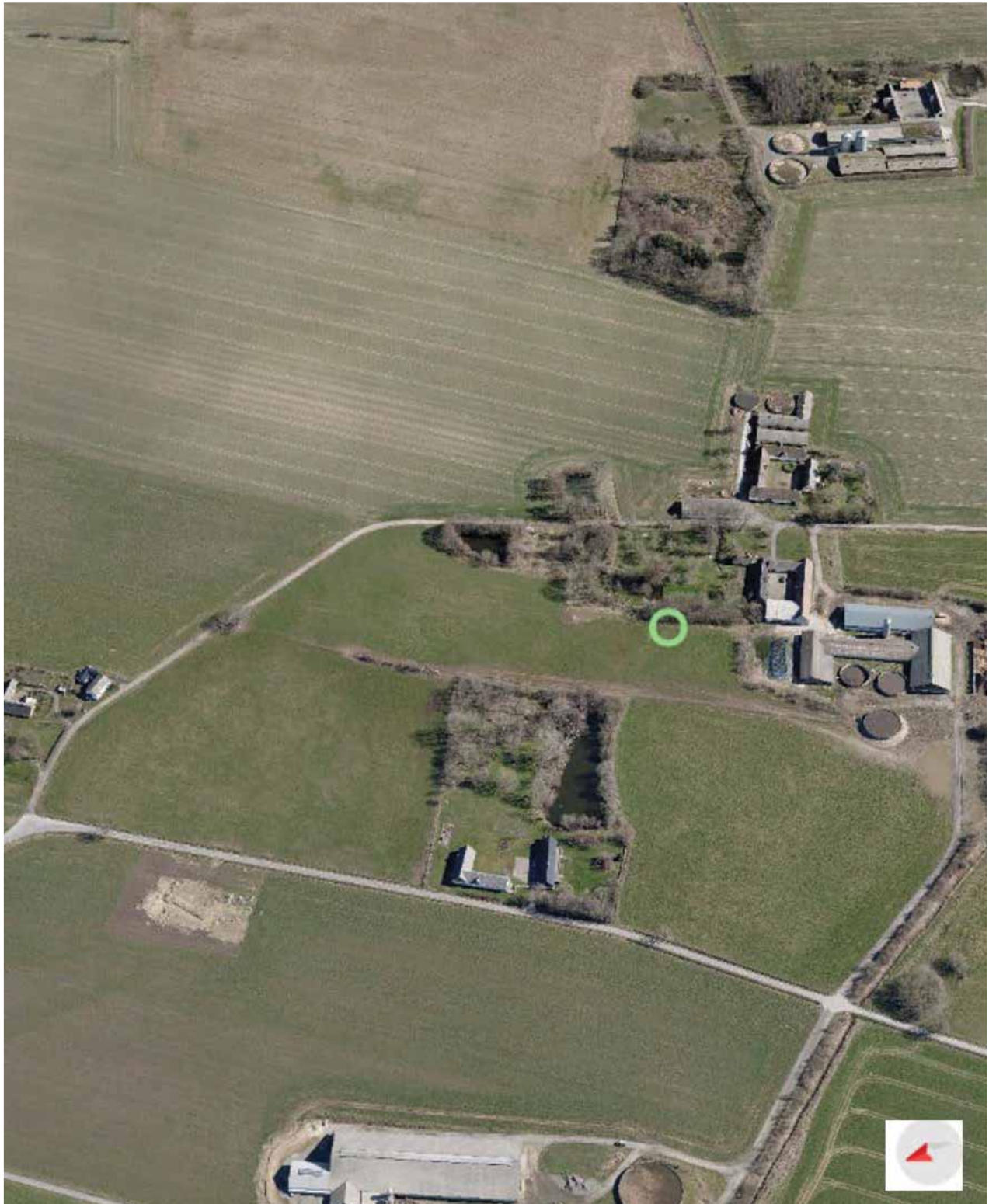
Skovbyggelinje: Den nærmeste skovbyggelinie er placeret ca. 1800 m nord for ejendommen. Umiddelbart syd for ejendommen, hvor bygningerne ender, starter et område, hvor skovrejsning er uønsket. Dette område strækker sig mod syd til Rønnevej og mod vest til Lobbæk. Desuden er der ca. 1,1 km nord for ejendommen ligeledes et område, hvor skovrejsning uønsket. Omkring Lobbæk mod nord og vest er der skovrejsningsområder.

Lavbundsområde: En del af Smørengegård er lokaliseret i et område udpeget som lavbundsområde.

Rekreative interesser: Af kommuneplanen fremgår ingen områder med rekreative interesser tæt på Smørengegård.

Vandløb og søer: Nærmeste større sø findes på Store Smørengegård, der er beliggende ca. 125 meter nordvest for Smørengegård. Desuden findes der inden for 500 meter af ejendommen 8 mindre søer/vandhuller og fra 500 til 1000 meter fra ejendommen er der registeret 20 mindre søer/vandhuller.

Lille å løber ca. 80 meter syd for staldanlæg og gyllebeholder på Smørengegård, og dermed er afstandskravet til søer, dræn og åbne vandløb overholdt.

Figur 3. Smørengegård med omgivelser. Kilde: Skårfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering - foto fra 19. marts 2019.

Alternative løsninger: Den valgte placering vurderes ikke at have væsentlig negativ indvirkning på landskab og miljø.

Placering af ny gyllebeholder er valgt pga. nærhed til eksisterende gyllebeholdere og staldanlæg, og placering i tilknytning til eksisterende bygningsæt. Mulighed for placering sydligere er begrænset af Lille å.

En alternativ placering på eksempelvis Gildesgård er ikke mulig pga. Lilleåen løber umiddelbart syd for denne ejendom.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt i forhold til både eksisterende bygninger og de nye stalde.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at etableringen af de nye staldafsnit kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt, idet der er tale om staldudvidelse, som placeres i de eksisterende bygninger.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår til placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION

I dette afsnit beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødning, spildevand og affald.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

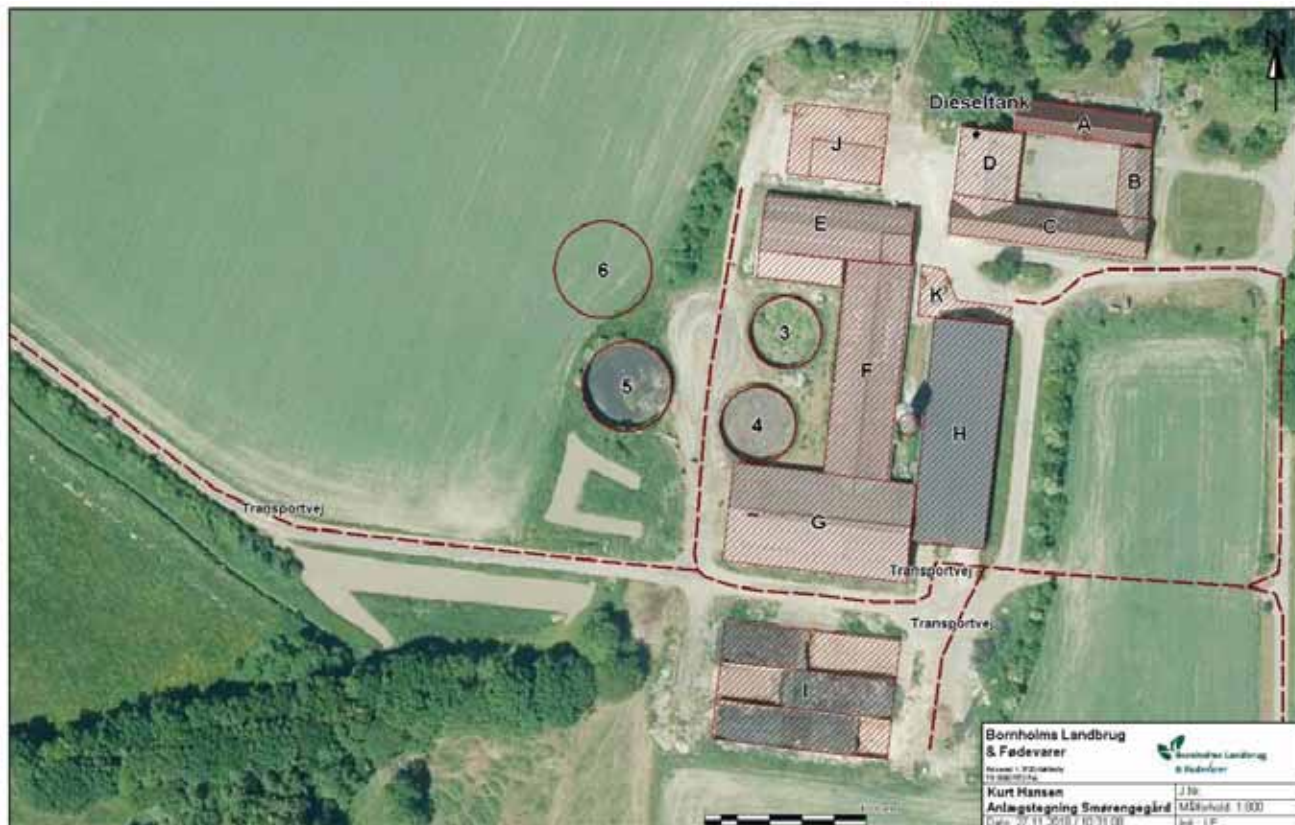
Der er søgt om udvidelse af produktionsarealet, idet der ansøges om følgende bygningsændringer mv:

- Der ansøges om at ændre benyttelse af foderlade med plansilo, således at der kan opstaldes kvæg på dybstrøelse
- Der ansøges om at udvide arealet med dybstrøelse i nordlig lade
- Der søges om at benytte nordlig udendørs plads med fast bund og afløb til opstaldning af kalve og evt. møddingsplads. Arealet har tidligere (før 2010) være brugt til kalveopstaldning og ensilageplads.
- Der søges om at benytte areal nord for foderlade til kalvehytter. Arealet har fast bund
- Der søges om at lave dybstrøelsesbokse i mindre del af ældre løsdriftsstald. Her har før 2010 været kælningsbokse med dybstrøelse.
- Der søges om at inddrage tidligere malkestald, som ligger i forlængelse af ældre løsdriftsstald, til sengebåse med spalter.
- Der søges om at lave sengebåse med fast gulv på mindre areal i løsdriftsstald, som ikke tidligere har været benyttet.
- Der ansøges om at opføre ny gyllebeholder til 5000 m³ gylle. Gyllebeholderen overdækkes. Gyllebeholderen bliver ca. 24 m i diameter, og ca. 3 m høj.

Kvægproduktion på Smørengegård ønskes i forbindelse med udvidelsen ændret til flexproduktion, dvs et fleksibelt dyrehold bestående af malkekvæg, idet ansøger ønsker fleksibilitet til at kunne skifte mellem kvægtyper uden at skulle søge kommunen om ændringer til tilladelsen³.

Dette er muligt, da alle beregninger i ansøgningssystemet foretages ud fra "worst case", dvs. ved beregning af lugt- og ammoniakemission samt BAT anvender systemet faktorerne for den dyretype og det staldsystem, der giver den højeste emission henholdsvis strengeste krav.

Figur 4. Anlægget på Smørengegård. Kilde: Ansøgningsmateriale

Staldindretning og ventilation

Den ansøgte produktion er skitseret i nedenstående Tabel 3. De anførte dyretyper, staldsystemer og produktionsarealer er forudsætninger for den beregnede ammoniak- og lugtemission fra anlægget.

Tabel 3. Staldtyper, dyrehold og produktionsareal i ansøgt drift

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Stald F+G Løsdriftstald	Sengestald med fast gulv	Flexgruppe, alle kvæg	-	1935	71	3,36
	Sengestald med spalter (bagskyl	Flexgruppe, alle kvæg	-		1051	54,32

³ Den primære produktion på Smørengegård vil være malkekvægsopdræt. Med denne miljøgodkendelse opnås imidlertid en godkendelse af "produktionsarealerne", dvs. staldgulve og sengebåse mv. hvor dyrene går. Herefter har man fuld frihed til at producere på produktionsarealerne, så længe de dyrevelfærdsmæssige krav overholdes. Fremadrettet skelnes der ikke mellem produktionsarealer til forskellige kvægracer, og der skelnes ikke mellem malkekøer og opdræt over 6 måneder.

	eller ringkanal)					
	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	-		72	3,72
	Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	Flexgruppe, alle kvæg	-		77	3,98
	Sengestald med fast gulv	Flexgruppe, alle kvæg	-		45	2,33
Stald E Nordlig lade	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	-	500	184	36,8
	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	-		226	45,2
Stald J Kalvehytter og evt. møddingsplads	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	-	781	777	99,49
Stald H Foderlade	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	-	1043	1008	96,64
Stald K Kalvehytter N for foderlade	Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	-	154	125	81,17
I alt	-	-	-	4413	3636	-

Tabel 4 viser de anvendte produktionsarealer i nudrift.

Tabel 4. Staldtyper, dyrehold og produktionsareal i nudrift

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Stald F+G	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Malkekøer, kvier og stude	-	1935	992	51,27
	Sengestald med fast gulv	Malkekøer, kvier og stude	-		92	4,78
Stald E	Nordlig lade	Malkekøer, kvier og stue	-	500	226	45,20
I alt	-	-	-	2435	1310	-

Tabel 45 viser de anvendte produktionsarealer i 8 års drift.

Tabel 5. Staldtyper, dyrehold og produktionsareal i 8 års drift

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Stald F+G	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Malkekøer, kvier og stude	-	1935	1051	54,32
	Sengestald med fast gulv	Malkekøer, kvier og stude	-		71	3,37
Stald E	Nordlig lade	Malkekøer, kvier og stue	-	500	226	45,20
I alt	-	-	-	2435	1310	-

Ventilation og rengøring

Der er naturlig ventilation i alle stalde i ansøgt drift.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af det stillede vilkår til maksimalt produktionsareal, dyretype og staldsystem ikke vil være væsentlige påvirkninger af omgivelserne i relation til produktionsomfanget.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal og dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på Smørengøgård eventuelle drivgange. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Efter lovændring pr. 1. august 2017 reguleres husdyrhold efter stipladsmodellen. Der skal derfor ikke længere stilles vilkår til det maksimale antal dyr.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsarealets størrelse, dyretype og staldsystem samt overholdelse af god staldhygiejne.

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

Opbevaring af husdyrgødning og opbevaringskapacitet

Dybstrøelsen udbringes direkte ud fra stald, eller lægges i markstak inden udbringning.

Kalvemøg kommer i gylletank som flydelag, eller opbevares på støbt plads på Smørengøgård.

Der udføres lovpligtig 10 års beholderkontrol.

Table 6. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på Gildesgård, Smørengegård og Bakkegård

Lager	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Materiale	Overdækning	Byggeår	Seneste beholderkontrol
Gyllebeholder – lille (Gildesgård)	2500	626	Beton	Naturligt flydelag	1999	2017
Gyllebeholder - stor (Gildesgård)	4000	910	Beton	Naturligt flydelag	1988	2017
Lille beholder til ensilage- og møddingssaft	400	113	Beton	Naturligt flydelag	?	Beholderen har i en årrække kun været brugt til ensilage-saft.
Gyllebeholder – lille (Smørengegård)	760	252	Beton	Naturligt flydelag	1975/1977	2017
Gyllebeholder – mellem (Smørengegård)	835	284	Beton	Naturligt flydelag	1980'erne	2017
Gyllebeholder – stor (Smørengegård)	1548	380	Beton	Naturligt flydelag	1997	2017
Gyllebeholder – ny (Smørengegård)	5000	1260	Beton	Teltoverdækning	-	-
Gyllebeholder Bakkegård	1600	380	beton	Naturligt flydelag		
I alt	16643	4205				

Den samlede opbevaringskapacitet, inkl. ny gyllebeholder, er på 16.643 m³. Gyllebeholderne skal kunne opbevare 9 måneders produktion, svarende til en årsproduktion af gylle på ca. 21.527 m³

Kommunens vurdering

Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter reglerne for opbevaring af flydende husdyrgødning.

Bornholms Regionskommune gør ligeledes opmærksom på, at gyllebeholderne skal opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til bl.a. tæthed, styrke og kapacitet, så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted. Endvidere skal beholderne kontrolleres hvert 5./10. år i henhold til reglerne for kontrol af beholdere til flydende husdyrgødning og ensilagesaft.

Hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand i forbindelse med gennemførelse af byggeprojektet, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning. Der er dog stillet vilkår i forhold til teltoverdækningen på den nye gylletank.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette afsnit beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand og energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Fodring: Der fodres med en stor andel grovfoder i form af majs- og græsensilage. Der laves 1 fuldfoderblanding én gang dagligt. Fuldfoderet blandes i mobil traktordreven mixervogn. Det sker på Gildesgård. Fuldfoderblandingen består af majs- og græsensilage, kraftfoder, hvede og mineralblanding. Der laves foderanalyser af hver ny grovfoderstak, som åbnes. Dvs. min. 1 foderanalyse af majsensilage, og min. 3-4 foderanalyser af græsensilagen. Der laves foderkontroller hver måned, og fodringen justeres efter hver foderkontrol. Der benyttes fodringskonsulent til foderkontrol og foderplan.

Foderopbevaring: Ensilage opbevares i 3 ensilagesiloer syd for staldanlæg. I tilfælde af en ekstraordinær god høst, opbevares der også ensilage i markstakke. Kornet – hovedsagelig hvede – opbevares i gastæt silo på Gildesgård. Tilskuds foder og andet indkøbt foder opbevares i plansilo, og mineraler opbevares i foderlade i sække eller big bags på Gildesgård.

BAT

Med den nye husdyrbruglov indføres stipladsmodellen. I stipladsmodellen inddrages den nyeste faglige viden om ammoniakfordampning (emission) fra gødningsoverfladerne, da ammoniakemissionen i højere grad afhænger af produktionsarealets størrelse end antallet af årskøer og opdræt. Dermed er ammoniakemissionen fra en stald relativt konstant uanset produktivtetsudsving. Stipladsmodellen anvendes både i forhold til fast og flydende gødning, og også lugtemissionerne fastsættes med udgangspunkt i overfladearealerne. Der indgår tillige en model for emissioner fra gødningslagre baseret på beholderens overfladeareal.

Emissionsfaktorer, der tidligere blev beregnet med udgangspunkt i antallet af dyr og dyrenes vægt eller ydelse, bliver i stipladsmodellen i stedet for fastsat som en emission pr. m² produktionsareal pr. år for forskellige staldtyper, dyretyper og evt. miljøteknologi samt for overfladeareal og gødningstype for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Dermed er den fodringsmæssige styring allerede indarbejdet i husdyrbrugloven, hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne foderhåndtering.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

Vand

Beskrivelse

Vandforbrug

Smørengegård forsynes med vand fra egen brønd samt vandværksvand. Drikkevand til kreaturer er fra egen brønd, og fra vandværk, ca. 50% af hver. Lobbæk Vandværk leverer vand til Smørengegård.

Vandet bruges til drikkevand til kvæg, og evt. vask af kalvehytter.

Drikkevand: Kreaturerne på Smørengegård skal have drikkevand til rådighed i tilstrækkelige mængder. I modsat fald er dyrevelfærden i fare. Derfor spares der ikke på mængden af drikkevand. Men vandkar, drikkekopper, mv tjekkes for vandspild. Drikkevandsnormen pr år incl vandspild er ca. 5 m³ pr opdræt st. race.

Vask af stalde: Da der er tale om løsdriftsstalde med naturlig ventilation og stort luftskifte, sker der en udtørring af staldene samtidig med at staldtemperaturen er lav - i hvert tilfælde i vinterhalvåret. Derfor er behovet for vask af staldene lille, og staldene vaskes som udgangspunkt ikke, da vand fremmer bakterievækst. Kalvehytter vaskes, hvis det er nødvendigt for at forebygge smitteoverførsel.

Vask af maskiner: I den planlagte drift vil markarbejdet udføres med udgangspunkt fra Gildesgård, og behovet for vask af maskiner er derfor meget lille.

Det samlede vandforbrug var i 1. halvår af 2018 på 1200 m³ svarende til et årligt forbrug på 2400 m³.

I ansøgt drift forventes forbruget af drikkevand at stige, fordi antallet af kreaturer øges.

Vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Der er vandkar i løsdriftsstalden, og ved dybstrøelsesboksene. Vandkar har mindre vandspild end vandkopper og drikkenipler. Vandkarrene er forsynet med flydere, som er med til at sikre et stabilt vandtryk. Der kontrolleres dagligt for synligt vandspild, og evt. læk udbedres straks. Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild, og evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Der er grænser for, hvor meget vandforbruget kan reduceres til opdræt uden at forringe dyrenes velfærd. Der skal være tilstrækkeligt drikkevand tilgængeligt.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vandanvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.2 Energi

Beskrivelse

Forbrug af el, diesel og fyringsolie vil ligge inden for den gængse norm. Ventilation og foderfremstilling udgør de væsentligste energiposter. Der er naturlig ventilation i alle staldafsnit.

El

Det halvårslige elforbrug på Smørengegård er i budgetkontrol for 1. halvår 2018 anslået til 31.500 kWh. Det svarer til et årligt el-forbrug på ca. 63.000 kWh. I ansøgt drift forventes elforbruget at være svagt stigende, svarende til belysning af nye produktionsarealer.

Det største el-forbrug i mælkeproduktionen stammer fra: vakuumpumpe, kompressor, vandvarmer, mælkepumpe, køl og belysning.

På Smørengegård er det planen, at der først og fremmest opstaldes opdræt. Derfor bruges der ikke el til malkning og køling, men stor set kun til belysning.

Energibesparende foranstaltninger (BAT):

Smørengegård har ikke udskiftet de almindelige lysstofrør med LED-lys. Men overvejer at gøre det ved næste renovering af belysningen. Det vil give en besparelse på 25-40% i kWh.

Kommunens vurdering

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere energiforbrug og til at holde løbende fokus på ressourceforbruget, så der kan ageres hurtigt og effektivt ved driftsforstyrrelser og uheld.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til godt effektiv energiudnyttelse og samtidig udnyttes mest effektivt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.3 Diverse hjælpemidler

Beskrivelse

Veterinærmedicin

Medicin affald bortskaffes efter anvisning på etiket/produktblad. Medicinrester, kanyler og tom medicinemballage af glas afhentes af dyrlæge, og tom medicinemballage af plast bortskaffes som brændbart affald via Fugato.

Desinfektions- og rengøringsmidler

Den vigtigste foranstaltning til god hygiejne i åbne naturligt ventilerede kvægstalde er udtørring, idet bakterie- og svampevækst hæmmes af tørre forhold. Der bruges udtørningsmidler, f.eks. Stalosan og Staldren.

Olie og planteværn

Der er ikke spildolie på Smørengegård, da olieskift på traktorer mv. foregår på værksted eller på Gildesgård. Der er ikke dieselolietank på Smørengegård. Spildolien vil blive transporteret til Gildesgård og afhentet af Fu-

gato. Der forefindes ikke bekæmpelses- og sprøjtemidler på bedriften i ansøgt drift, fordi sprøjteopgaverne udføres med udgangspunkt fra Gildesgård.

Kommunens vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskedne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand

Beskrivelse

Der vaskes ikke maskiner på Smørengegård i ansøgt drift. Det sker på Gildesgård. Vand fra plansiloanlæg ledes til gyllebeholder.

Sanitært spildevand: der er ikke toilet og brusebad i driftsbygningerne på Smørengegård.

Kommunens vurdering

Håndtering af spildevand er i Danmark omfattet af anden lovgivning end husdyrbrugloven.

Der er stillet vilkår til udarbejdelsen af en beredskabsplan, hvor der er redegjort for ejendommens afløbsforhold.

Det vurderes, at afledning af vaskevand og spildevand fra staldanlægget, samt afledning af sanitært spildevand sker efter gældende regler.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand

6.2 Affald

Beskrivelse

Affald bortskaffes efter BOFA's affaldsregulativ.

Brændbart affald (emballage fra gødning, såsæd, foder, vasket emballage fra pesticider, plastik fra overdækning af ensilagestakke, mv) opbevares på Gildesgård i 6 m³ container fra Fugato, og afhentes efter behov (når container er fuld).

Jernaffald opbevares på Gildesgård i 6 m³ container fra Bornholms Produkthandel, og afhentes når containeren er fuld.

Tegl, eternitplader, isolering, malede murbrokker, imprægneret træ o. lign. afleveres til BOFA's losseplads i Rønne.

Dæk til genbrug afleveres til BOFA's indsamlingsordning til dæk.

Rene byggematerialer (sten) afleveres til BOFA.

Olie og kemikalieaffald

Spildolie afhentes af Fugato, og opbevares indtil afhentning i maskinhus på Gildesgård i lukket beholder på fast gulv uden afløb.

Veterinærmedicin

Medicin affald bortskaffes efter anvisning på etiket/produktblad. Medicinrester, kanyler og tom medicinemballage af glas afhentes af dyrlæge (kan alternativt afleveres på apotek), og tom medicinemballage af plast bortskaffes som brændbart affald via Fugato. Indtil aflevering opbevares medicinrester sammen med anden medicin samlet på kontoret på Gildesgård.

Animalsk affald

Antallet af døde kreaturer (både selvdøde og aflivede) er ca. 5 % årligt. Antallet af døde dyr i ansøgt drift forventes at stige proportionalt med udvidelsen.

Døde dyr afhentes til destruktion af DAKA Proteins, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne, og afskærmes indtil da efter gældende regler, så de ikke er tilgængelige for dyr eller fugle. Afhentningspladsen ligger på Gildesgård. Døde dyr afhentes på hverdage inden for et døgn.

Kommunens vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr. Derudover stilles vilkår om, at kadaverne skal opbevares under tæt, fast overdækning i form af kadaverkappe eller lignende.

Dokumentation for bortskaffelse af affald skal foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Smøringegård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald, om opbevaring af døde dyr, om afbrænding og om dokumentation for bortskaffelse/aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette afsnit beskrives og vurderes de mulige gener for husdyrbrugets omgivelser ved forekomst af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem Smørengård og omkringboende er overholdt – se nedenstående.

Table 7. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift fra husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 207805)

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt	
 Rønnevej 52	2	FMK	106,2	106,2	135,9	Ja	▼
 Smørengvejen 4	2	FMK	106,2	106,2	257,2	Ja	▼
 Smørengvejen 6	2	FMK	106,2	106,2	245,6	Ja	▼
 Lobbæk	0	NY	276	248,4	1671,2	Ja	▼
 Lobbæk II	0	NY	276	248,4	1681,6	Ja	▼
 Rønnevej 48	2	NY	276	331,2	1041,1	Ja	▼
 Rønnevej 76	2	NY	276	298,1	1598,2	Ja	▼
 Hovedejerlavet, Nylarsker	2	NY	416,8	475,1	1662,6	Ja	▼
 Hovedejerlavet, Nylarsker	2	NY	416,8	482,1	1681,5	Ja	▼
 Åkirkeby	0	NY	416,8	416,8	2507,7	Ja	▼

Der er foretaget worst case-beregning af lugt ift de nærmeste enkeltbeboelser Rønnevej 52, ca. 134 m fra Smørengård, Smørengvejen 6, ca. 251 m fra Smørengård, og Smørengvejen 4, ca. 254 m fra Smørengård, Rønnevej 52.

Der er ligeledes lavet worst-case lugtberegning til nærmeste samlede bebyggelse og nærmeste byzone ved Lobbæk, ca. 1660 m fra Smørengård.

I alle tilfælde er den vægtede gennemsnitlige afstand længere end lugtgeneafstanden, som angiver den afstand, som der mindst skal være, for at naboer, samlede bebyggelser og beboelse i byzone ikke risikere væsentlige luftgener fra Smørengård.

Beliggenheden af de omtalte boliger og områder kan ses i Figur 5.

Figur 5. Beliggenheden af nabobeboelser og boligområder.

Periodiske lugtkilder

Udbringning af husdyrgødning foregår primært om foråret. Der udbringes husdyrgødning fordelt over ca. 8-10 uger om året. En del af husdyrgødningen nedfældes eller nedbringes i jorden kort efter udspredding (til vårafgrøder og majs), hvilket minimerer lugtgenerne. Der udbringes ca. 80-90% af gyllen om foråret (februar-maj) og ca. 10-20% om efteråret. Dybstrøelsen leveres til Bornholms Bioenergi ApS, køres i markstak og udbringes herfra, eller udbringes direkte fra stald til marken, hvilket primært foregår om foråret.

Kommunens vurderinger

Ved udvidelse af dyrehold på Smørengegård vil der forekomme lugtemission fra ejendommen. I husdyrgodkendelse.dk er lugtemissionen fra staldanlægget og de nødvendige geneafstande til forskellige typer af beboelser beregnet på grundlag af produktionsarealets størrelse i m² og de fastsatte emissionsfaktorer for dyretypen og staldsystemet.

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldlugt. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaring og udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne. Disse emissioner reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstands-krav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

Lugtberegningen er foretaget både i forhold til Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel og FMK-modellen. I tabel 7 er kun vist resultatet af den beregning, der giver den længste geneafstand til omboende. Hvis der ligger andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse

eller hos nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen (kumulation). Staldafsnit, der er placeret længere væk end 120 % af geneafstanden, medtages ikke i lugtberegningen.

Af lugtberegningen ses, at lugtgenekriteriet er overholdt i forhold til alle typer beboelser. Det er således Bornholms Regionskommunes vurdering, at omkringboende ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra stalderne.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om at holde god staldhygiejne samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

7.2 Støj og rystelser

Beskrivelse

Vedvarende støjklider

Mekanisk ventilation er en vedvarende støjkilde. På Smørengegård er der naturlig ventilation i stalderne, og derfor ingen støj fra ventilatorer.

Periodiske støjklider

Der skal efter planen ikke malkes på Smørengegård, og derfor forekommer der ikke støj fra malke- og køleanlæg. Der kan forekomme støj fra håndtering og blanding af foder, og fra til- og frakørsel af foder, dyr, mv. Disse støjklider vil først og fremmest berøre mandskabet på Smørengegård – det forventes ikke at de nærmeste naboer berøres af støj fra Smørengegård.

Desuden kan der forekomme støj i forbindelse med pumpning af gylle, udspreddning af husdyrgødning og flytning af gylle, og ved udmugning af dybstrøelsen (1-2 gange årligt).

Der vil ikke forekomme støj fra tørreri, idet et sådan ikke findes på ejendommen.

Tiltag mod støjklider

Smørengegård ligger i nogen afstand fra naboer, og i god afstand fra offentlig vej. Derfor skønnes det, at naboer og forbipasserende har minimale eller ingen støjgener fra den daglige drift. I sæsonen vil der på Smørengegård, som på andre landbrug, være større aktivitet ifm markarbejde og høst, og derfor vil der også være flere landbrugsmaskiner på de offentlige veje, og mere støj i den forbindelse. Det vil dog for den enkelte nabo være kortvarig støj i en begrænset periode.

Der er traktordreven gyllepumpe på Smørengegård.

Der blandes foder på Gildegård, og det færdigblandede foder køres fra Gildesgård til Smørengegård, og udfodres med det samme.

Afhentning/levering af egne kvier sker hveranden uge.

I sæsonen for gyllekørsel (marts til oktober) er der periodevis støj. Det er der ligeledes, når græs- og majsafgrøden skal høstes og lægges ind i ensilagesiloerne. Det sker i maj/juni, juli/august og september/oktober, og tager 1-3 dage hver gang.

Gylle- og møgspredning samt andet markarbejde bliver udført hurtigt og effektivt, således at støjen generer omkringboende i så kort tid som muligt. Til- og frakørsel begrænses ved at bruge køretøjer med stor lastkapacitet, og ved at "fylde op" (undgå at køre med halvfylde læs).

Den nærmeste nabo ligger i en afstand, så det skønnes, at støjniveauet vil være lavt. Smørengøgård ligger ikke umiddelbart op ad landevej, og forbipasserende skønnes ikke at blive udsat for urimelige støjgener.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Smørengøgård overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Kommunen vurderer, at støj fra ejendommen ikke vil blive et problem for omkringboende og forbipasserende. Der er ikke foretaget støjberegninger, men de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Transport til og fra Smørengøgård vurderes ikke at ville give uacceptable støjgener udover det, der må accepteres som nabo til en landbrugsejendom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet.

7.3 Støv

Beskrivelse

I forhold til støvemission er det skønnet, at der stort set kun vil forekomme støvgener på Smørengøgård i forbindelse med halmhåndtering. Støv fra skimmelsvampe modvirkes ved at opbevarer halm, råvare og sækkevarer på fast bund, indendørs og tørt. Ved behov bruges der støvværn. Der vurderes ikke, at omkringboende eller forbipasserende får støvgener fra Smørengøgård. I tørre år kan der dog forekomme støv fra markveje/privatveje i forbindelse med gyllekørsel.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling som følge af udvidelsen af kvægholdet. Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen, herunder levering af råvarer, flytning af dyr og udbringning af husdyrgødning, kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.4 Lys

Beskrivelse

Belysning i ansøgt drift vil begrænse sig til arbejds- og opsynslys, d.v.s. at staldene vil være oplyst formiddag og eftermiddag ca. 2-4 timer pr. gang, i forbindelse med fodring og håndtering. Desuden vil lyset blive tændt ved opsyn om aftenen, og ved f.eks. dyrlægebesøg. Om vinteren vil der være et behov for kunstigt lys i disse perioder, mens der om sommeren kun vil være behov for kunstigt lys på "mørke" dage. Det betyder, at om sommeren vil behovet for lys dækkes af naturligt lys på solrige dage, mens der om vinteren vil være behov for kunstigt lys. Lyset i stalden er pt. ikke styret af lux-måler og ur.

Udendørs belysning: Der er orienteringslys (tænd/sluk) på vest gavlen af bygning C og på gavlen af bygning H. Der er ikke kraftigt arbejdslys på bygningerne.

Staldene er indrettet med naturlig ventilation, hvilket betyder at der forekommer åbne partier i staldenes langsider. Som følge heraf kan der forekomme lysudslip fra staldene. De oplyste stalde vil i vinterperioden kunne ses af omkringboende i en kort periode ifm opsyn, håndtering og fodring.

Smørengøgård ligger i god afstand til Rønnevej og Smørengevejen, som er de største veje tæt på gården. Forbipasserende på Rønnevej og Smørengevejen vil i korte perioder om vinteren kunne se lys i staldene. Men lyset vil dog på intet tidspunkt være blændende, og vurderes ikke at være generende.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i staldene samt udendørs ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende pga. afstanden.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.5 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

Skadedyr forebygges ved at fjerne foderspild og foderrester, holde opryddeligt og undgå tilholdssteder for rotter ved f.eks. oplagspladser og langs fodmure. Rotter bekæmpes på Smørengøgård via abonnement hos Evers, som fylder rottekasser, som står omkring bygninger og anlæg. Desuden holdes katte, som fanger rotter og mus, og forebygger, at gnaverne får fred til at etablerer sig. Fluer forebygges også ved at fjerne foderspild og foderrester, og ved at vande dybstrøelse med bekæmpelsesmiddel, som forhindrer fluelarverne i at udvikle sig. Huller og rørgennemføringer repareres med net og beton. Døre og porte holdes så vidt muligt lukkede. De generelle retningslinier for bekæmpelse af skadedyr i henhold til Statens Skadedyrlaboratorium følges.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og evt. bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå fluegener eller problemer med rotter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.6 Transport

Beskrivelse

Transporter på Smørengøgård består af:

- Intern transport: dyr til og fra Smørengøgård/Gildesgård/Bakkegård, foder, dybstrøelse, gylle, markarbejde og høst, mv.
- Ekstern transport: dyr til slagteri, indkøbt foder, dyr til DAKA, hjælpestoffer (gødning, diesel, mv.), m.m.

De fleste transporter foregår i dagtimerne fra kl. 6-18. Dog foregår markarbejde, som er sæsonbestemt, i nogle tilfælde i et udvidet tidsrum – undertiden i døgndrift – fordi landmanden er afhængig af at gøre arbejdet i tørt vejr, og når dyrkningsjorden/afgrøden er tjenlig.

Gyllekørsel, mejetærskning og høst af grovfoder afhænger af vejret, og derfor foregår arbejdet ofte i intense – men afgrænsede – perioder.

Transport, høst af majs og græs: i perioden maj til oktober høstes 3-4 slæt græs. Der bruges 1-2 dage pr græsslæt, og i denne periode er der hyppig kørsel til og fra Smørengård.

Majshøsten foregår i september-oktober, og varer ca. 5 dage. I denne periode er der hyppig kørsel til og fra Smørengård.

Gyllekørsel foregår forår og efterår – langt hovedparten om foråret fra marts/april.

Halm til foder og strøelse oplagres på Bakkegård, Baunegård, Ringebygård og Gildesgård, og transporteres til Smørengård.

Transport

Typer	Transport tillæg til miljøgodk. 2010	Transport ansøgt drift 2018
Tyrekalve til opfedning	0	1 gang hver 6. uge
Dyr til slagtning	1 gang hver 4 uge	1 gang hver 4. uge
Kvier/køer til og fra Gildesgård, Bakkegård	1 gang hver 14. dag	Hver 14. dag
Dyr til DAKA	9 gange pr år	Køres til Gildesgård til afhentning af DAKA
Diesel til ejendommen	1,5 gang pr år	0
Dybstrøelse til mark-stak/udspredningsarealer	9 læs	42 læs
Gylle til udspredningsarealer	52 læs	82 læs
Husdyrgødning til Biokraft	0	10 læs
Kraftfoder	1 læs hver måned	0 læs pr måned
Foderblanding fra Gildesgård	0	1 læs pr dag

Kommunens vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette afsnit beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

Der ansøges ikke om at opføre nye bygninger.

Der søges om følgende ændringer i eksisterende stalde:

Produktionsarealet med dybstrøelse udvides i bygning E (nordlig lade med dybstrøelsesboks).

Produktionsarealet i løsdriftsstald (sengebåse og dybstrøelse i bygning F + sengebåse i bygning G) udvides: tidligere malkestald i bygning F laves om til sengebåse med spalter. Areal i bygning F, som tidligere har været kælvningsboks med dybstrøelse, søges om igen at blive inddraget som produktionsareal med dybstrøelse. Areal med fast gulv i bygning G, hvor der ikke tidligere har gået dyr, søges inddraget og indrettet med sengebåse.

Der ansøges om at indrette produktionsareal med dybstrøelse i bygning H (Foderlade), hvor der er fast bund med afløb. Foderladen er i nudrift indrettet med indendørs plansilo til ensilage, og et areal mod nord, som har været brugt til kraftfoder mv.

Et udendørs areal; "bygning" J, har tidligere (mere end 8 år siden) været anvendt til kalvehytter og til ensilage, da arealet har fast bund og afløb. Der ansøges om igen at bruge det til kalvehytter med strøet leje, og desuden til møddingsplads til opbevaring af den faste gødning fra småkalve i kalvehytter.

Et udendørs areal; "bygning" K (nord for foderlade), har tidligere (mere end 8 år siden) været anvendt til kalvehytter, da arealet har fast bund og afløb. Der ansøges om, at arealet igen kan bruges til kalvehytter med strøet leje.

BAT staldteknologier og valg af gulvtype i eksisterende stalde:

Der bygges ikke nye staldbygninger, men udvides i eksisterende bygninger. En stor del af udvidelsen er produktionsareal med dybstrøelse og strøet leje.

Gulvtypen dybstrøelse er valgt ud fra dyrevelfærd. Småkalve og små kvier bør pga. dyrevelfærd have dybstrøelse som gulvtype. Småkalvene og de små kvier har brug for et eftergivende og blødt leje, som sikrer varme.

Derfor er der valgt dybstrøelse til disse dyregrupper. BAT-gulvtype i form af sengebåse med drænet og skrabet gulv med ajlerille vil ikke opfylde kravet til dyrevelfærd ifm opstaldning af småkalve.

Produktionsarealet udvides også med sengebåse og spaltegulv i tidligere malkestald. Det sker i den gamle løsdriftsstald, hvor den gamle malkestald ligger i forlængelse af areal med sengebåse og spalter. Udvidelsen er lille, og det vil være teknisk svært, og uden økonomisk proportionalitet at lave en ny gulvtype ifm udvidelsen.

Endelig udvides med et lille areal med sengebåse på fast gulv i den nyeste del af løsdriftsstalden. Dette areal blev tidligere brugt til diverse, og ønskes inddraget som produktionsareal med sengebåse. Udvidelsen er lille, og det vil være teknisk svært, og uden økonomisk proportionalitet at lave en ny gulvtype ifm udvidelsen.

Der er skrabere i den eksisterende løsdriftsstald (bygning F og G). Skrabere er ikke længere at regne som miljøteknologi med ammoniakreducerende effekt.

Ventilation: Der er naturlig ventilation

Rengøring og desinfektion: Den vigtigste foranstaltning i åbne naturligt ventilerede kvægstalde er udtørring, idet bakterie- og svampevækst hæmmes af tørre forhold. Der bruges udtøringsmidler, f.eks. Stalosan og Staldren.

Tabel 8. Opgørelse af ammoniakemissionen fra kvægproduktionen på Smørenggård for nudrift, 8 årsdrift og ansøgt drift

Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)				
Scenarie	Staldafsnit	Gødningslagre	I alt	Meremission efter udvidelse
Ansøgt drift	3512,6	530,5	4043,1	+ 2600,3 (ift. nudrift) + 2600,3 (ift. 8-års drift)
Lovlig nudrift	1082,1	360,7	1442,8	-
8-års drift	1082,1	360,7	1442,8	-

Samlet BAT-krav inkl. krav til gødningslagre er opgjort i tabel 9.

Tabel 9. BAT-krav for ansøgt drift

Staldafsnit	Dyretype, Staldtype/ gødningstype	Dyretype	Forudsætning	Produktionsareal (m ²)	BAT-krav/m ² (kg NH ₃ -N)	BAT-krav (kg NH ₃ -N)
Stald 1 Løsdriftstald	Flexgruppe, alle kvæg Sengestald med fast gulv	Flexgruppe, alle kvæg	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	71	1,68	119,28
	Flexgruppe, alle kvæg Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	Flexgruppe, alle kvæg	Eksisterende staldafsnit	1051	1,16	1219,16
	Flexgruppe, alle kvæg Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	72	0,84	60,48
	Flexgruppe, alle kvæg Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	Flexgruppe, alle kvæg	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	77	0,89	68,53
	Flexgruppe, alle kvæg Sengestald med fast gulv	Flexgruppe, alle kvæg	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	45	0,89	40,05
Stald 2 Nordlig lade	Flexgruppe, alle kvæg Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	184	0,84	154,56
	Flexgruppe, alle kvæg Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	226	0,84	189,84
Stald 3 Kalveytter	Flexgruppe, alle kvæg	Flexgruppe, alle kvæg	Nyt (inkl. renoveret) staldaf-	777	0,84	652,68

og evt. møddingsplads	Dybstrøelse		snit			
Stald 4 Foderlade	Flexgruppe, alle kvæg Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	1008	0,84	846,72
Stald 5 Kalvehytter N for foderlade	Flexgruppe, alle kvæg Dybstrøelse	Flexgruppe, alle kvæg	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	125	0,84	105
Gyllebeholder, lille	Flydende gødning		Eksisterende	236	0,4	94,4
Gyllebeholder, mellem	Flydende gødning		Eksisterende	281	0,4	112,3
Gyllebeholder, stor	Flydende gødning		Eksisterende	385	0,4	154,0
Ny gyllebeholder med overdækning	Flydende gødning		Ny	453	0,4	181,2
Møddingsplads	Fast gødning		Eksisterende	220	-	79,2
I alt						4078

*Ved flexproduktion fastlægges BAT-kravet ud fra den dyretype og det staldsystem med højest ammoniakudledning.

** BAT-krav svarende til emissionsfaktoren for dyretypen og staldsystemet.

*** BAT-krav for gødningslagre til alle typer flydende husdyrgødning.

Økonomisk proportionalitet og BAT-krav i eksisterende stalde på Smørengård

Faktisk ammoniaktab fra stald og lager og BAT-krav:

Det samlede BAT-krav er på 4078 kg NH₃-N pr år.

Det faktiske ammoniaktab fra stald og lager er på 4043 kg NH₃-N pr år.

Dvs. at BAT-kravet er opfyldt med 35 kg NH₃-N pr år.

Kommunens vurdering

Idet der er tale om et husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr år, skal emissionen reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

For det konkrete projekt er det samlede BAT-krav beregnet til 4078 kg NH₃-N pr år. Den ansøgte produktion medfører en beregnet faktisk emission på 4043 kg NH₃-N pr. år. Den ansøgte husdyrproduktion overholder således det vejledende BAT-niveau.

BAT-kravet er opfyldt på baggrund af, at det er valgt at anvende overdækning af den nye gyllebeholder som ammoniakreducerende teknologi.

BAT-emissionskravet er således overholdt.

Vilkår

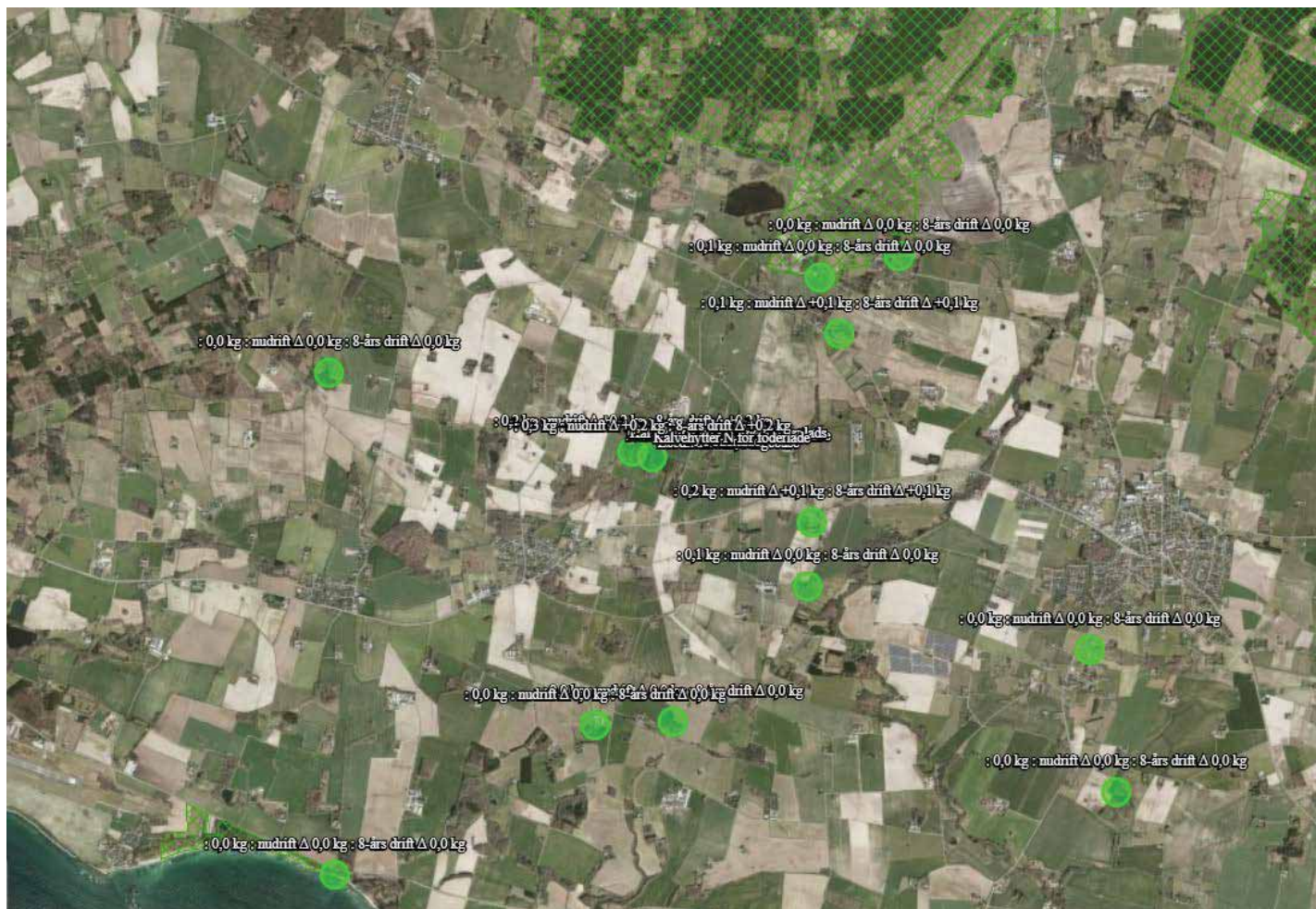
På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår til reduktion af ammoniakemissionen i form af overdækning af den nye gyllebeholder på Smørengegård, som opføres som følge af denne miljøgodkendelse.

8.2 Ammoniakdeposition til naturområder

Beskrivelse

Ammoniakemissionen fra den ansøgte produktion på Smørengegård bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket med nedfald af ammoniak. I ansøgningssystemet er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og potentielt ammoniakfølsomme skove samt beskyttede søer i området. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet i Figur 6.

Figur 6. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Gildesgård. Fra husdyrgodkendelse.dk ansøgningsskema nr. 207805. Grønne prikker angiver beregningspunkter. Grøn skravering angiver habitatområder.

Tabel 10. Beregning af ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Smørengesgård. Fra ansøgningskema nr. 207805

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Habitatområde/natur "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne" – Skørrebrovejen vest	0,1	0,0	0,0
	Habitatområde/natur "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne" – overdrev ved Skørrebrovejen	0,0	0,0	0,0
	Habitatområde/natur "Kystskrænterne ved Arnager Bugt" – Overdrev	0,0	0,0	0,0
	Habitatområde/natur "Dueodde"	0,0	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev v. Blemmelyng	0,0	0,0	0,0
	Overdrev v. Smørmosegård	0,0	0,0	0,0
	Overdrev v. Ågård	0,0	0,0	0,0
	Overdrev v. Limensgade	0,0	0,0	0,0
	Overdrev v. Ugleenge	0,0	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Klinteskov I	0,1	0,1	0,1
	Klinteskov II	0,1	0,1	0,1
	Overdrev SØ, Frydendal	0,2	0,2	0,2
	Overdrev NV, Stenhøj	0,1	0,1	0,1
	Overdrev SØ II, Engesgård	0,1	0,0	0,0
Anden natur	Sø I	2,7	1,9	1,9
	Sø II	3,3	2,3	2,3
	Sø III	2,0	1,4	1,4
	Sø IV	2,8	1,9	1,9
	Sø V	0,8	0,5	0,5
	Sø VI	1,7	1,0	1,0

Kommunens vurdering

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

*0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Smørengegård

Kategori 1-natur

Der er ca. 1,5 km fra Smørengegård til nærmeste Natura 2000-område og kategori 1-natur. Nærmeste Natura 2000-område er "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne", Natura 2000-område nr. 186, Habitatområde H162, Fuglebeskyttelsesområde F80, som ligger 1,9 km nord for Smørengegård ved Vestermarie Plantage. Depositionen på området fra Smørengegård er beregnet til 0,1 kg N/ha/år i totaldeposition. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er derfor overholdt.

Derudover er der ca. 5,1 km "Kysterskrænterne ved Arnager Bugt", som også er Natura 2000-område og kategori 1-natur. Natura 2000-område nr. 187 "Kysterskrænterne ved Arnager Bugt", habitatområde H166. Depositionen på området fra Smørengegård er beregnet til 0,0 kg N/ha/år i totaldeposition. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er derfor overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori 2-naturareal i forhold til Smørengegård er et overdrev ved Blemmelyng beliggende ca. 2400 m S for Smørengegård, hvortil der beregnes en totaldeposition fra Smørengegård på 0,0 kg N/ha/år til overdrevet.

Idet produktionen på Smørengegård således påvirker kategori 2-naturarealet med en totaldeposition under 1 kg N/ha/år, er det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur derfor overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 3-overdrev, -hede eller -mose, som ikke er kategori 2-natur, er et overdrev nord for Klinte-skov, beliggende ca. 760 m sydvest for Smørengegård. Der påvirkes i forhold til nudrift med en merdeposition fra Smørengegård på 0,2 N/ha/år, og i forhold til 8 års drift er merdepositionen 0,2 N/ha/år.

Nærmeste potentielt ammoniakfølsomme skove er lokaliseret henholdsvis ca. 935 m og 990 m sydvest for bygningerne på Smørengegård. Skovene påvirkes i forhold til nudrift med en merdeposition fra Smørengegård begge med 0,1 N/ha/år, og i forhold til 8 års drift er merdepositionen 0,1 N/ha/år.

Merdepositioner på mindre end 1 kg N/ha/år vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturområdet, mens kommunen ved merdepositioner på over 1 kg N/ha/år skal foretage en konkret vurdering. Ingen kategori 3-naturområder påvirkes med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år fra produktionen på Smørengegård, og der skal derfor ikke foretages yderligere vurdering eller stilles vilkår.

Anden natur

Der er beregnet ammoniakdeposition til 6 søer, som beliggende indenfor 500 m af bygningerne på Smørengegård

Det er beregnet, at søerne påvirkes med en totaldeposition fra produktionen på Smørengegård fra 0,8 kg N/ha/år til 3,3 kg N/ha/år, hvoraf 0,5 til 2,3 kg N/ha/år er merdeposition i forhold til nudrift og 0,5 til 2,3 kg N/ha/år er merdeposition i forhold til 8-årsdrift.

De fleste søer og vandhuller beliggende i eller ved landbrugsarealer er næringsrige søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for. Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der er tale om i forvejen næringsrige søer, og at merdepositionen fra den ansøgte produktion på Smørengegård derfor ikke vil kunne medføre en væsentlig ændring i søernes tilstand.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Smørengegård er beliggende ca. 1,5 km fra nærmeste Natura 2000-område Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Som det ses af Tabel 11 er ammoniakpåvirkningen på Natura 2000-området beregnet til maksimalt 0,1 kg N/ha/år.

Der vurderes ikke at være andre forhold ved den ansøgte produktion, som kan påvirke Natura 2000-området. Bornholms Regionskommune vurderer derfor samlet, at den ansøgte produktion ikke vil påvirke naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

8.3 Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

Beskrivelse

En række flagermusearter, som er bilag IV – arter, lever på Bornholm. For at bibeholde bestandene, er det vigtigt, at opretholde deres naturlige opholdssteder, som især er hule træer.

Markfirbenet forekommer på Bornholm, og er – modsat det almindelige firben, en bilag IV art. Markfirbenet holder til på menneskeskabte steder som vejskråninger, jernbaneskråninger og råstofgrave (typisk grusgrave), og naturlige levesteder som overdrev, heder, højmoser, strandenge, klitter og kystskrænter. Kendetegnende for disse yngleområder er, at de indeholder solvendte skråninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser. Disse solvendte skråninger er af altafgørende for markfirbenet.

En række bilag IV-padder forekommer på Bornholm; Løvfrøen yngler i mange forskellige typer vandhuller og vådområder og i gamle, lysåbne mergelgrave. Uden for yngletiden opholder løvfrøerne sig især i buske i levende hegn, krat og skovbryn. Ud over løvfrø, forekommer også stor vandsalamander, springfrø, strandtudse og grønbroget tudse på Bornholm. For alle gælder, at de er afhængige af egnede vandhuller, og gode levesteder på land som f.eks. ekstensiv afgræssede vedvarende græsarealer, stendiger og hegn.

Af bilag IV-insekter forekommer to slags vandkalve, og en guldsmedeart på Bornholm. Disse insekter er afhængige af egnede vandhuller.

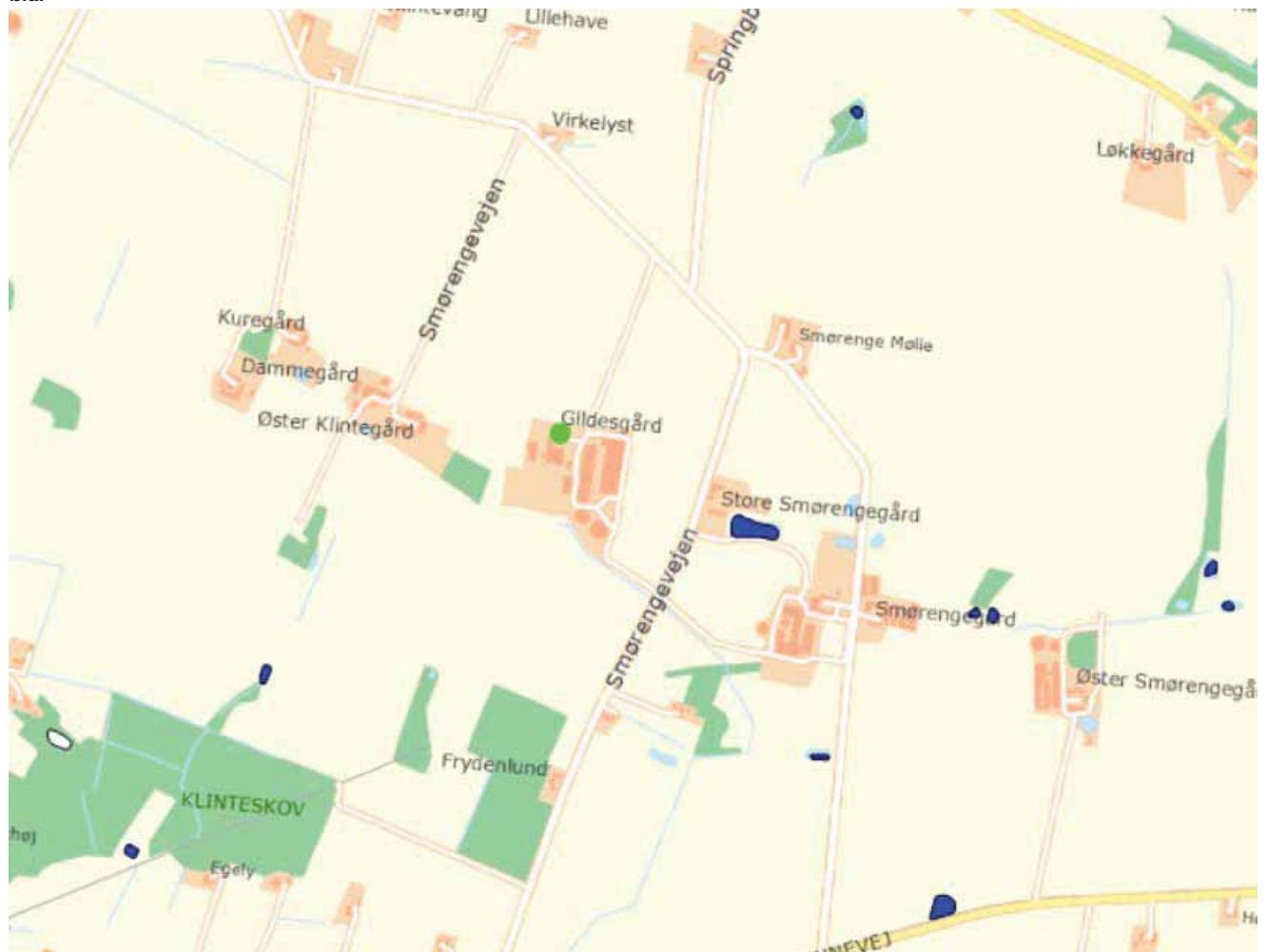
Ansøger er ikke bekendt med, at der findes bilag IV arter i tilknytning til Smørengegård.

Sten- og jorddiger, og vandhuller er i udbredt grad beskyttet af gældende love. Gamle hule træer må formodes at blive fremmet af de generelle tiltag til fremme for naturnær skovdrift.

Kommunens vurdering

Der er tidligere under Bornholms Amt registreret Bilag IV-arten løvfrø i flere søer i området omkring Smørengegård. Nærmeste sø ved Smørengegård, hvor der har været registreret løvfrøer er søen ved Store Smørengegård. På kortet herunder kan ses i, hvilke søer der har været registreret løvfrøer. Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til, om der stadig forekommer løvfrø i søerne.

Figur 7: Kort med angivelse af Smørengegård (markret med grøn prik) og søer, hvor der har været registreret løvfrøer – er mørke blå.

Generelt kan arter omfattet af Bilag IV som padder, markfirben og flagermus have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne omkring husdyrbrugets anlæg. Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til registreret forekomst af andre Bilag IV-arter i området.

Søerne i området omkring Smørengesgård vurderes, at være næringsrige, og Bornholms Regionskommune vurderer, at merdepositionen fra den ansøgte produktion på Smørengesgård ikke vil kunne medføre en væsentlig ændring i søernes tilstand. Det vurderes på den baggrund, at den ansøgte produktion dermed heller ikke påvirker eventuelt forekommende løvfrøer og andre Bilag IV-arter eller deres leveområder og potentielle leveområder væsentligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. bilag IV-arter.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Beskrivelse

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med pesticider, gylle, veterinærmedicin, olie/diesel.

Mulige uheld med pesticider: der er risiko for, at pesticider utilsigtet kan komme i overfladevand eller grundvand ved spild, lækage på sprøjte eller emballage, eller ved uheld ved transport.

Mulige uheld med gylleudslip: Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder eller ved omlastning til gyllevogn. F.eks. hvis pumpen utilsigtet fortsætter/starter med at pumpe gylle ved overpumpning og ved påfyldning af gyllevogn. Forebygges med opsyn og tekniske løsninger med automatisk stop af pumpning.

Ved færdselsuheld med gyllevogn kan der opstå lækage. Ligeledes kan der opstå lækage fra gyllebeholder, hvis gyllebeholderen bliver påkørt.

Endelig er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt.

Mulige uheld med dieselolie: Lækage på tank og/eller punktforurening hvor påfyldning finder sted.

Mulige uheld med rengøringsmidler: Der bruges stærke rengørings og desinfektionsmidler til rengøring af malkeanlæg og mælketank, som foregår automatisk. Det er derfor vigtigt at håndtere og tilslutte beholdere ed rengørings og desinfektionsmidler korrekt.

Mulige uheld med ensilagesaft: Ensilagesaft fra ensilage med mindre end 30% tørstof skal opsamles, så det ikke løber til dræn, vandløb eller søer.

Mulige uheld med veterinær medicin: Hvis den veterinære medicin håndteres lempfældigt, kan der ske et udslip til spildevand, gylle eller direkte til grund- eller overfladevand. Smørengesgård har aftale om sundhedsrådgivningsaftale med dyrlæge. Risikoen for punktforurening er lille, fordi der er begrænset mængde medicin på Smørengesgård. Forebyggelse sker ved at opbevarer medicinen forsvarligt, og leverer evt. medicinrester til dyrlæge. Veterinærmedicin opbevares i staldkontoret på Gildesgård – se beredskabsplan for placering.

Minimering af risiko for uheld

Gylleudslip: forebygges ved opmærksomhed ved gyllepumpning, og ved udkørsel.

Gyllebeholderne tilses dagligt.

Når gyllen køres ud, udvises agtpågivenhed i trafikken. Reflekser og lygter tjekkes og renholdes, så gyllevogn tydeligt kan ses, også efter mørkets frembrud.

Gyllebeholderne er placeret ved intern transportveje, hvor kørehastigheden er lav. Der vises agtpågivenhed ved kørsel på interne transportveje.

Ensilagesaft: Der er etableret ensilageplads (plansiloer) med fast bund, fald og afløb. Evt. ensilagesaft opsamles i gyllebeholder.

Pesticider: Der opbevares ikke planteværnsmidler på Smørenggård.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Gylle: Ved lækage/overløb fra gylletank, etableres en barriere, så gyllen ikke løber mod beskyttede søer, eller mod vandløb. Hvis der er risiko for, at gylle løber mod åbne grøfter eller søer, kan der etableres barriere med f.eks. bigballer af halm.

Ved udslip/overløb, hvor der er en sandsynlighed for akut forurening, kontaktes alarmcentralen (112). Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Regionskommunen.

Når gyllen overpumpes fra fortank til gyllebeholder, overvåges overpumpningen, og alle, som arbejder i stalden, ved, hvor afbryder til pumpen er placeret. Gylletankene er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt og der føres logbog.

Sker der tilsvining af vejene ved gyllekørsel, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag

Hvis det værste uheld skulle ske, og der opstår lækage fra gyllevognen enten på landevej eller i marken, stoppes evt. gyllefløb mod grøft, dræn og vandløb med f.eks. halmbigballer. Der tages kontakt til kommunens Miljøafdeling, og yderligere tiltag aftales.

Lugtgener fra gyllespredning minimeres ved at sprede under bedst mulige forhold (lille vindhastighed og høj luftfugtighed)

Rengørings og desinfektionsmidler: Hvis der forekommer spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Ensilagesaft: Evt. ensilagesaft fra plansiloer opsamles i separat beholder til ensilagesaft. Hvis beholderen lækker eller der forekommer udslip på anden vis dæmmes op som tidligere beskrevet. Markstakke overdækkes, og har altid min. 30 % tørstof i den høstede afgrøde. Der er ikke saftfløb ved 30% tørstof eller derover.

Medicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved ALTID at opbevare veterinærmedicin på kontoret på Gildesgård; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen.

Pesticider: I tilfælde af kemikaliespild spredes et sugende materiale (f.eks. savsmuld eller kattegrus), og det sugende materiale og evt. jord/grus fjernes med skovl, og puttes i affaldsposer. Derefter bortskaffes det på modtagestation. Kemikalierummet er tørt og frostfrit med god belysning. Der findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild. Gulvet er tæt og uden afløb.

Der er førstehjælpeudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed på Gildesgård. Det opbevares op staldkontoret.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, gylle eller spildevand, tilkaldes alarmcentralen på 112. Alarmcentralen tilkalder en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommune.

I stalden og på marken medbringes en mobiltelefon således at det er muligt at hurtigst at tilkalde hjælp ved held.

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse. Det er vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand, og kan malkes.

Strømafbrydelse, Smørengøgård

For Smørengøgård gælder:

Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand)

Foder: Der fodres med mobil fuldfodervogn, som ikke er afhængig af strøm.

Kommunens vurdering

Opbevaring af fast husdyrgødning

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Opbevaring af gylle

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Håndtering af husdyrgødning

Kalvemøg kommer i gylletank som flydelag. Der er pt 3 gylletanke på Smørengøgård og der opføres en ny, som følge af udvidelsen. Der udføres lovpligtig 10 års beholderkontrol, som senest er udført i 2017, og udføres igen i 2022. Dybstrøelse opbevares i markstak, som overdækkes. Placering af dybstrøelse flyttes hvert år, således at der mindst går 5 år imellem samme placering.

- Tanken tømmes ca. én gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter, at der er igen er gylle i tanken, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på betydende utætheder

Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere, udover de ovenfor nævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand.

Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at BAT er overholdt i forhold til opbevaring og håndtering af gødning.

Udbringning af husdyrgødning

1. august 2017 overtog Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regulering og kontrollen med udbringningsarealerne og vil dermed være dækket af generelle regler. Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere.

Ifølge ansøger vil følgende dog blive praktiseret på bedriften:

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandsskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv

- Gyllen nedfældes på græsmarker
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer
- Udkørsel af fast og flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Nedpløjning/harvning af dybstrøelse umiddelbart efter udspreddning
- Udkørsel af fast og flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand, vurderer Bornholms Regionskommune at BAT er overholdt i forhold til udbringning af husdyrgødning.

Beredskabsplan

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder
- Handlungsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

I henhold til klagenævnspraksis vurderes det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Der er dog stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Beskrivelse

Management og egenkontrol

- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholder
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan
- Forbrug af energi og råvarer opgøres årligt.
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde.
- Gyllepumpning overvåges
- Der er sundhedskontrol hver 6. uge.
- Der er 10 års kontrol på alle gyllebeholdere.
- Egenkontrollen "Kvalitetsprogrammet for gården" følges, og der er kontrol på bedriften hvert andet år.
- Der gennemføres foderkontrol og laves ny foderplan til køer og kvier 6 gange årligt af kvæg-rådgiver

- Daglige rutinetjek.
- Ensilage prøver udtages til analyse på certificeret laboratorie
- Foderplan laves flere gange årligt af kvægbrugskonsulent

Smørengøgård er med i "Egenkontrol og kvalitetsprogrammet for gården" under Mejeriforeningen. I den forbindelse er rutiner ift egenkontrol og dokumentation er gennemgået. Desuden skal Smørengøgård gennemføre egenkontrol ift "Branchekode for foderhygiejne".

Dokumentation

- Gødningsplan
- Analyser af grovfoder
- Foderplaner og/eller endagsfoderkontroller
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Logbog for flydelag på gylletank
- Lovpligtig beholderkontrol

I løbet af få dage kan skaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder
- Sundhedsbemærkninger fra slagteri

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

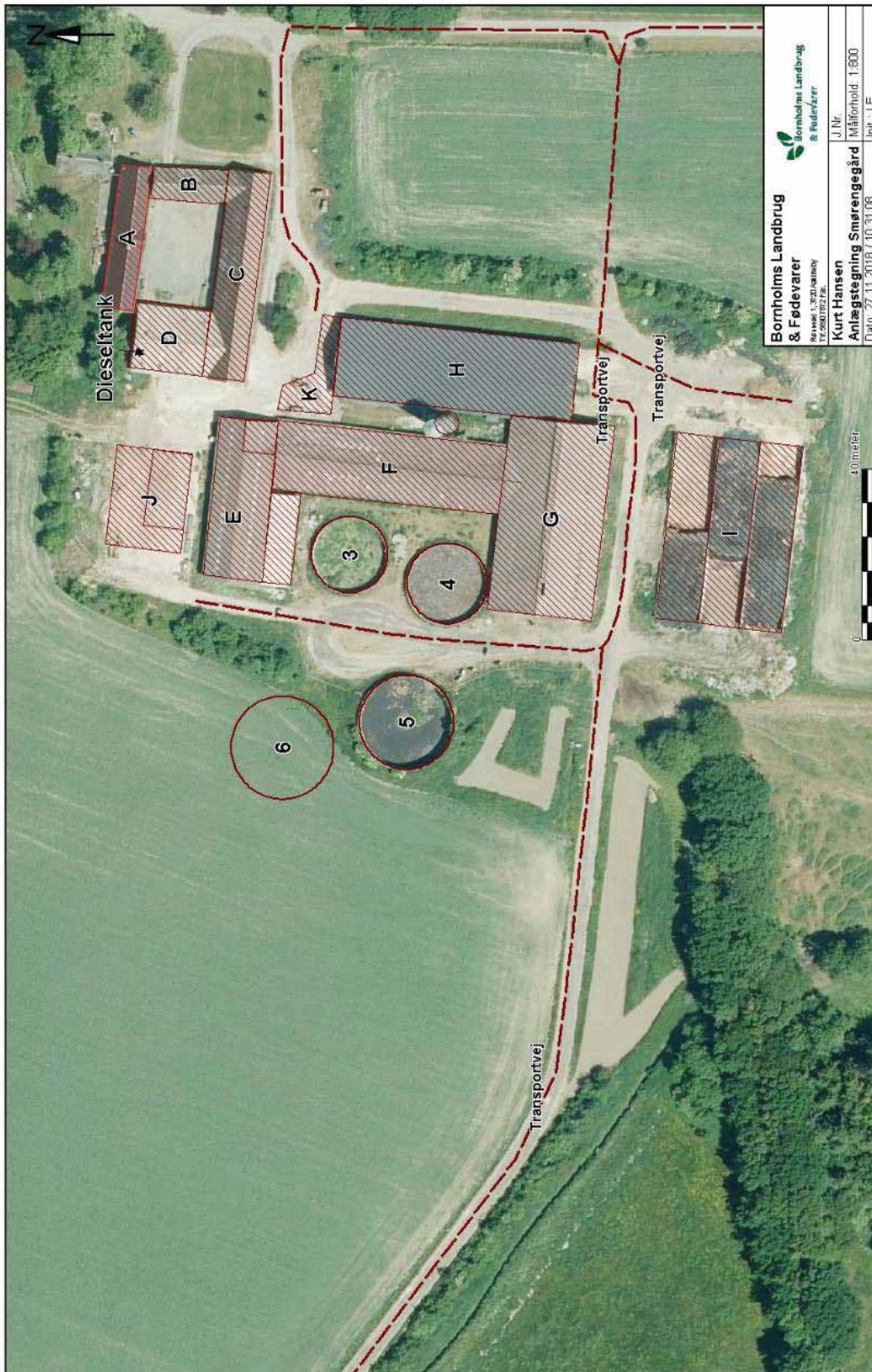
Bilagsoversigt:

---

1. Anlægstegning med placering af produktionsarealer
2. Beregning af produktionsareal i eksisterende og nye staldafsnit
3. Angivelse af kørselsveje ved gyllekørsel
4. Beredskabsplan
5. Modtagne høringssvar og kommunens bemærkninger

Bilag 1. Anlægstegning og placering af produktionsarealer

Beliggenhed af stalde, gyllebeholdere inkl. gyllerør, siloer og øvrige driftsbygninger.

Bilag 2. Beregning af produktionsareal i eksisterende og nye staldafsnit

Der er søgt om fuld fleksibilitet (flexgruppe) i ansøgt drift, dvs at der kan opstaldes køer, opdræt og kalve i staldene.

<p>Bygning E: Nordlig lade med dybstrøelsesbokse Dybstrøelse, opdræt.</p> <p>Opmålt 3. maj 2018, og tegning 19.juni 2018 af Mathias Stiller Jonassen, BK Nord Arkitekter og Ingeniører, sagsnr. 9598. Indvendige mål opmålt.</p>	<p>Produktionsareal</p> <p><u>Nudrift:</u></p> <p>Areal (bokse nordlig langside) udregnet til $(6,67 \text{ m} \times (37,00 \text{ m} - 7,98 \text{ m})) + (4 \text{ m} \times 7,98 \text{ m}) = 194 \text{ m}^2 + 32 \text{ m}^2 = 226 \text{ m}^2$</p> <p><u>Ansøgt drift:</u></p> <p>$13,00 \text{ m} \times 37,00 \text{ m} = 481 \text{ m}^2$ (hele bygningen, indvendige mål)</p> <p>Vendeplads $9,00 \text{ m} \times 7,98 \text{ m} = 71,8 \text{ m}^2$</p> <p>$481 \text{ m}^2 - 71 \text{ m}^2 = 410 \text{ m}^2$</p>
<p>Løsdriftsstald, sengebåse og dybstrøelse i bygning F + sengebåse i bygning G.</p> <p>Opmålt 3. maj 2018, og tegning 19.juni 2018 af Mathias Stiller Jonassen, BK Nord Arkitekter og Ingeniører, sagsnr. 9598</p>	<p>Produktionsareal</p> <p><u>Nudrift</u></p> <p>Bygning F</p> <p>Spalter: $91,7 \text{ m}^2 + 91,7 \text{ m}^2 = 183,4 \text{ m}^2$</p> <p>Sengebåse: $48 \text{ m}^2 + 51,7 \text{ m}^2 = 99,7 \text{ m}^2$</p> <p>Sengebåsenes længde har varieret op til 175 cm, afhængigt af hvilke dyr, der var opstaldet. Det skønnes at betyde ca. 25% større sengebåse end opmålt:</p> <p>$99,7 \text{ m}^2 + 25 \text{ m}^2 (25 \%) = 125 \text{ m}^2$</p> <p>I alt produktionsareal med sengebåse og spalter: $183,4 \text{ m}^2 + 125 \text{ m}^2 = 308,4 \text{ m}^2$</p> <p>Fast gulv (repos ved foderbord): 21 m^2 (medregnes ikke til produktionsareal)</p> <p>Bygning G</p> <p>Spalter: $180 \text{ m}^2 + 298,5 \text{ m}^2 = 478,5 \text{ m}^2$</p> <p>Sengebåse: $35,4 \text{ m}^2 + 63 \text{ m}^2 + 63 \text{ m}^2 + 68,6 \text{ m}^2 = 230 \text{ m}^2$</p>

Sengebåsenes længde har varieret op til 175 cm. Det skønnes at give 15 % større sengebåse end opmålt.

$$230 \text{ m}^2 + 34,5 \text{ m}^2 (15 \%) = 264,5 \text{ m}^2$$

I alt eksisterende produktionsareal med sengebåse og spalter:

$$478,5 \text{ m}^2 + 264,5 \text{ m}^2 = 743 \text{ m}^2$$

$$\text{Fast gulv: } 23 \text{ m}^2 + 47,9 \text{ m}^2 = 70,9 \text{ m}^2$$

Ansøgt drift:

Bygning F

Produktionsareal i nudrift, sengebåse m spalter : Spalter: $91,7 \text{ m}^2 + 91,7 \text{ m}^2 = 183,4 \text{ m}^2$

$$\text{Sengebåse: } 48 \text{ m}^2 + 51,7 \text{ m}^2 = 99,7 \text{ m}^2$$

Sengebåsenes længde har varieret op til 175 cm, afhængigt af hvilke dyr, der var opstaldet. Det skønnes at betyde ca. 25% større sengebåse:

$$99,7 \text{ m}^2 + 25 \text{ m}^2 (25 \%) = 125 \text{ m}^2$$

I alt eksisterende produktionsareal med sengebåse og spalter: $183,4 \text{ m}^2 + 125 \text{ m}^2 = 308,4 \text{ m}^2$

Fast gulv (repos ved foderbord): 21 m^2 (medregnes ikke til produktionsareal)

Den gamle malkestald inddrages. Malkestalden måler $16,74 \text{ m} \times 5,23 \text{ m} = 87,55 \text{ m}^2$.

Nakkebomsareal fratrækkes: $16,74 \text{ m} \times 0,62 \text{ m} = 10,4 \text{ m}^2$

Nyt produktionsareal med sengebåse og spalter: $87,55 \text{ m}^2 - 10,4 \text{ m}^2 = 77,15 \text{ m}^2$.

I alt produktionsareal med sengebåse og spalter: $183,4 \text{ m}^2 + 125 \text{ m}^2 + 77,15 \text{ m}^2 = 385,55 \text{ m}^2$

Dybstrøelsesbokse (tidligere kælvningsbokse) med fast gulv og afløb inddrages igen: $71,5 \text{ m}^2$

	<p>Bygning G</p> <p>Produktionsareal i nudrift, sengebåse m spalter</p> <p>Spalter: $180 \text{ m}^2 + 298,5 \text{ m}^2 = 478,5 \text{ m}^2$</p> <p>Sengebåse: $35,4 \text{ m}^2 + 63 \text{ m}^2 + 63 \text{ m}^2 + 68,6 \text{ m}^2 = 230 \text{ m}^2$</p> <p>Sengebåsenes længde har varieret op til 175 cm. Det skønnes at give 15 % større sengebåse end opmålt.</p> <p>$230 \text{ m}^2 + 34,5 \text{ m}^2 (15 \%) = 264,5 \text{ m}^2$</p> <p>I alt eksisterende produktionsareal med sengebåse og spalter:</p> <p>$478,5 \text{ m}^2 + 264,5 \text{ m}^2 = 743 \text{ m}^2$</p> <p>Eksisterende sengebåse m fast gulv, nudrift = 70,9 m²</p> <p>Nyt areal m fast gulv i stald G's nordøstlige hjørne opmålt til 9,27 m x 4,86 m = 45 m²</p> <p>I alt sengebåse m fast gulv $71 \text{ m}^2 + 45 \text{ m}^2 = 116 \text{ m}^2$</p>
<p>Bygning H: Foderlade</p> <p>Opmålt på luffoto, 14.11.2018, Elisabeth Falk, til i alt 1043 m²</p>	<p>Produktionsareal</p> <p><u>Nudrift:</u></p> <p>0 m²</p> <p><u>Ansøgt drift:</u></p> <p>Ansøger om dybstrøelse i hele laden; ca. 18 m x 56 m = 1008 m²</p>
<p>Bygning J:</p> <p>Kalvehytter og evt. møddingsplads</p> <p>Opmålt på luffoto, 14.11.2018, Elisabeth Falk</p>	<p>Produktionsareal</p>

<p>til i alt ca. 781 m²</p>	<p><u>Nudrift:</u> 0 m²</p> <p><u>Ansøgt drift:</u> Noget af arealet, ca. 21 m x 10,5 m = 221 m², er også ansøgt som møddingsplads. Når dette areal ikke bruges til møddingsplads, kan her stå kalvehytter. Derfor søges om at hele arealet, 21 m x 37 m = 777 m², kan bruges til kalvehytter.</p>
<p>Bygning K: Kalvehytter nord for foderlade Opmålt på luffoto, 14.11.2018, Elisabeth Falk til ca. 125 m²</p>	<p>Produktionsareal</p> <p><u>Nudrift:</u> 0 m²</p> <p><u>Ansøgt drift:</u> 125 m²</p>

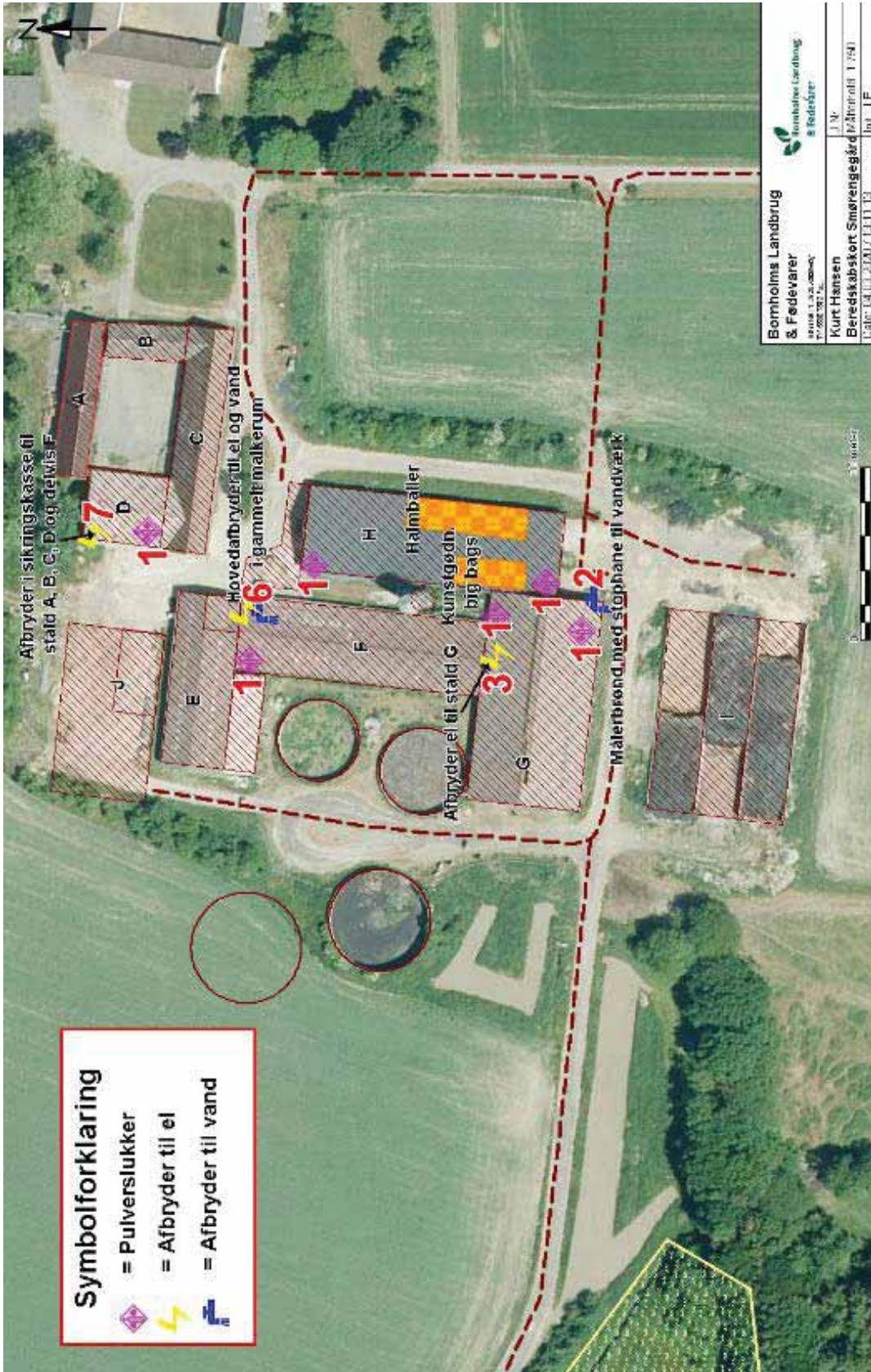
Bilag 3. Beredskabsplan

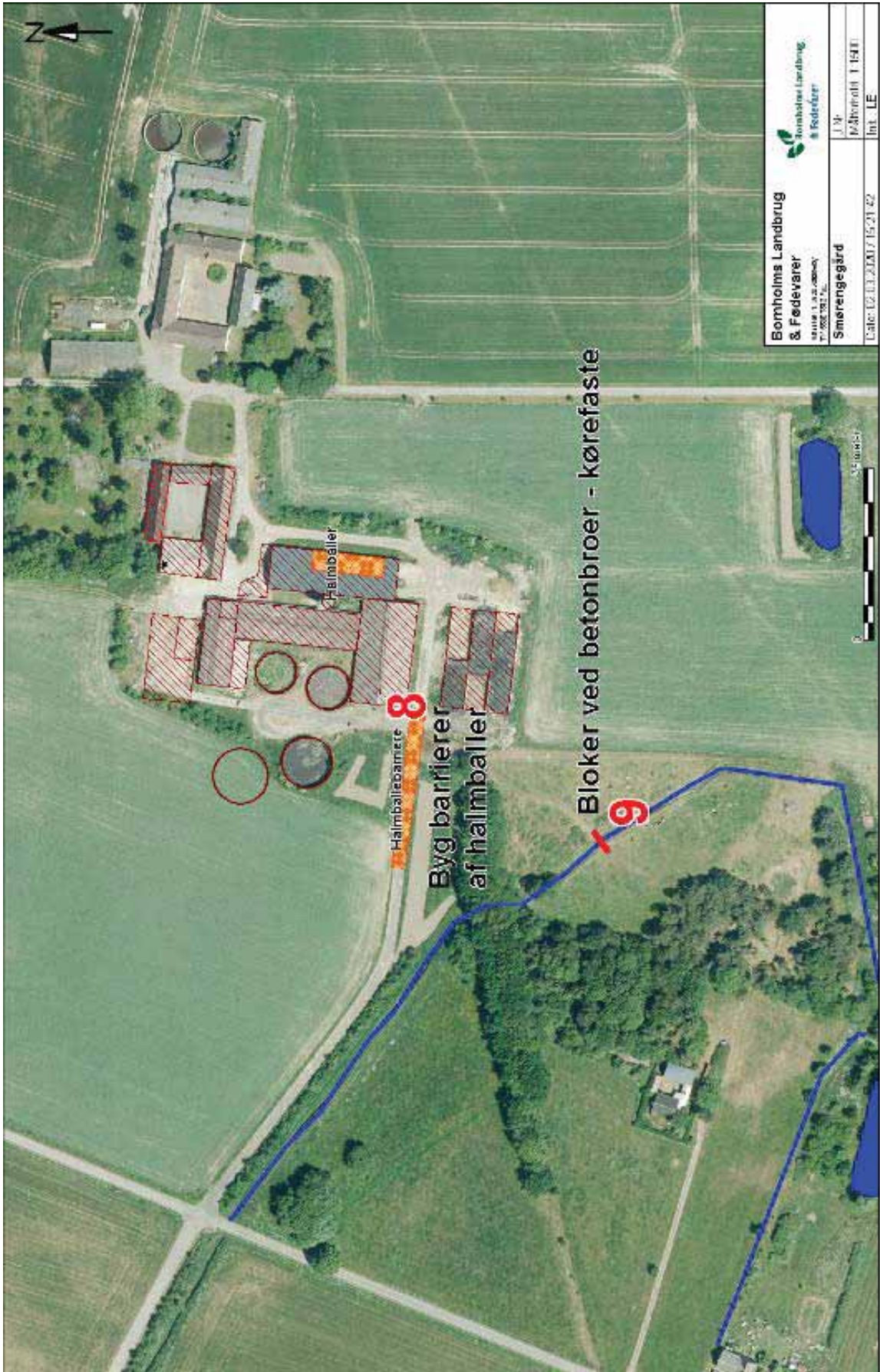
Beredskabsplan Smørensgegård

Kurt Hansen, Rønnevej 54, 3720 Aakirkeby

Udarbejdet: marts 2020

Telefonliste	Brand - instruks	Overløb af gylle - instruks	Kemikalie, oliespild - instruks	Stophaner og hovedafbrydere	Strømsvigt - instruks	Personskade - instruks
Brandvæsen 112	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og Tlf nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand • Er der tilskadekomne - hvor mange? • Er dyrene kommet ud - art og antal der evt. er fanget Kontakt: Kurt 4063 9214	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 - oplys: • Navn, adresse og Tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt: Kurt 4063 9214	Der er ikke oplag af kemikalier eller olie på Smørensgegård .	Vand og elektricitet Hovedafbryder for vand og el er gyllegædder , gemt malterum (6) i bygning F. Kontakt: Kurt 4063 9214	Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l. Sørg for, at dyrene forsat kan få vand og foder. Vandt: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand) Foder: Der fodres dels med mobil fuldfovovogn, som ikke er afhængig af strøm, og dels med foderbånd. På Smørensgegård er opdræt gang dagligt, eller 1 gang hver anden dag - ONS at der vil være foder til rådighed i henholdsvis 24 og 48 timer efter strømsvigt, hvilket i langt de fleste tilfælde er tilstrækkeligt. Varer strømsvigtet længere end et døgn, fodres med mobil fuldfovovogn. Kontakt: Kurt 4063 9214	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og Tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje Yd almindelig førstehjælp. Udstyr til Førstehjælp og øjenskyl er placeret på Gyllegædder , staldkontoret i AMS-stald. Kontakt lægevagten ved personskade. Kontakt Kurt 4063 9214 Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk .
Brandvæsen 112 Ambulance 112 Bornholms Polit 5690 1448 Lægevagt 1813 Miljømyndighed 112 Hans Ole Bech 5692 2065 Helle Thers 5692 2074	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og Tlf nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand • Er der tilskadekomne - hvor mange? • Er dyrene kommet ud - art og antal der evt. er fanget Kontakt: Kurt 4063 9214	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 - oplys: • Navn, adresse og Tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt: Kurt 4063 9214	Der er ikke oplag af kemikalier eller olie på Smørensgegård .	Vand og elektricitet Hovedafbryder for vand og el er gyllegædder , gemt malterum (6) i bygning F. Kontakt: Kurt 4063 9214	Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l. Sørg for, at dyrene forsat kan få vand og foder. Vandt: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand) Foder: Der fodres dels med mobil fuldfovovogn, som ikke er afhængig af strøm, og dels med foderbånd. På Smørensgegård er opdræt gang dagligt, eller 1 gang hver anden dag - ONS at der vil være foder til rådighed i henholdsvis 24 og 48 timer efter strømsvigt, hvilket i langt de fleste tilfælde er tilstrækkeligt. Varer strømsvigtet længere end et døgn, fodres med mobil fuldfovovogn. Kontakt: Kurt 4063 9214	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og Tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje Yd almindelig førstehjælp. Udstyr til Førstehjælp og øjenskyl er placeret på Gyllegædder , staldkontoret i AMS-stald. Kontakt lægevagten ved personskade. Kontakt Kurt 4063 9214 Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk .
Landbocentret 5690 7800 Dyr lægegården 5691 1999 NIELSEN EL eller 56949090 Helligsen (smed) KURT 56947450 Kurt 4063 9214 Frederik (søn) 2286 9214 Lars Jensen (medhjælper) 2184 8156	Start retnings- og slukningsarbejde, hvis forsvarligt: • Evakuer dyr • Fjern Kvæstegedder i stald H (4) Der er gyllegædder i staldene F, G og H (1) og desuden i hyrum/værksted i bygning D (1) - 6 stk i alt. Se kort på bagsiden. Hvis det ikke er muligt at slukke branden - søg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer. Modtag brandvæsenet og udlever kortmateriale. Oplys om: • Tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed • Hvor det brænder og omfang • Hvor der er adgangsveje	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 - oplys: • Navn, adresse og Tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt: Kurt 4063 9214	Der er ikke oplag af kemikalier eller olie på Smørensgegård .	Vand og elektricitet Hovedafbryder for vand og el er gyllegædder , gemt malterum (6) i bygning F. Kontakt: Kurt 4063 9214	Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l. Sørg for, at dyrene forsat kan få vand og foder. Vandt: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand) Foder: Der fodres dels med mobil fuldfovovogn, som ikke er afhængig af strøm, og dels med foderbånd. På Smørensgegård er opdræt gang dagligt, eller 1 gang hver anden dag - ONS at der vil være foder til rådighed i henholdsvis 24 og 48 timer efter strømsvigt, hvilket i langt de fleste tilfælde er tilstrækkeligt. Varer strømsvigtet længere end et døgn, fodres med mobil fuldfovovogn. Kontakt: Kurt 4063 9214	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og Tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje Yd almindelig førstehjælp. Udstyr til Førstehjælp og øjenskyl er placeret på Gyllegædder , staldkontoret i AMS-stald. Kontakt lægevagten ved personskade. Kontakt Kurt 4063 9214 Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk .

Bomholms Landbrug & Fødevarer Bomholms Landbrug & Fødevarer Skovvej 1, 8450 Jamby Tlf. 8982 1922 Fax.		J. V. P. Ahnoff 11.10.11 Int. LE
Smøringegård Date: 12.03.2011 / 15:21:42		

Bilag 4. Modtagne hørings svar og kommunens bemærkninger

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med den gennemførte nabo-/partshøring i perioden 1. april til 13. maj 2020 modtaget én skriftlig henvendelse. Denne er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens kommentarer til henvendelsen.

Enhedslisten Bornholm, v./Morten Riis har fremsendt følgende henvendelser:

" Bornholms Regionskommune har indkaldt ideer og forslag til, hvilke miljøforhold eller andre forhold, der bør undersøges nærmere i behandlingen af en række ansøgninger om udvidelse og/eller ændring af svineproduktionen på en række bedrifter på Bornholm.

Med denne henvendelse ønsker vi at opfordre til, at de folkesundhedsmæssige aspekter af husdyrproduktionen generelt og af svineproduktionen specifikt inddrages i behandlingen af de pågældende undersøgelser.

Specifikt opfordrer vi Bornholms Regionskommune til at sætte alle ansøgninger i bero, indtil miljøminister Lea Wermelin kan fremlægge resultaterne af den netop igangsatte undersøgelse af de sundhedsmæssige udfordringer, der kan være forbundet med at bo i nærheden af store svineproduktionsanlæg.

Aktuelt gælder det høringerne vedrørende:

- Dalegård ved Hasle
- Kirkelunde ved Nyker
- Vellensbygård ved Nylars og
- Agård ved Pedersker (frist udløb den 15. april 2020)

samt høring af forslag til §16a-miljøgodkendelse for

- Gamlevældegaard ved Melsted (Østerlars); og
- Smørenggård ved Myreby (Vestermarie)

Baggrund

Som det formentlig vil være Bornholms Regionskommune bekendt, har Miljøminister Lea Wermelin igangsat en samlet gennemgang af den eksisterende videnskabelige dokumentation af helbredseffekter af luftforurening relateret til husdyrbrug med henblik på at afdække, om denne dokumentation giver anledning til en ændret regulering på området under danske produktionsvilkår, således som det har været tilfældet i Holland (se f.eks. miljøministerens svar på spørgsmål 721 - www.ft.dk/samling/20191/almdel/MOF/spm/722/svar/1649039/index.htm). Denne undersøgelse forventes gennemført i foråret 2020.

Konkret har man i hollandske og andre undersøgelser påpeget en sammenhæng mellem koncentrationen af endotoxiner i luften og forskellige luftvejssygdomme i befolkningen. Vi vil gerne understrege, at dette ikke har nogen forbindelse til det igangværende COVID-19 udbrud, men vi mener ikke desto mindre, at det er et væsentligt folkesundhedsmæssigt aspekt, som bør inddrages i vurderingen ikke bare i forhold til ændringer i enkeltbedrifter, men også for at sikre at den samlede miljøpåvirkning i et givent område, i det konkrete tilfælde i forhold til koncentrationen af endotoxiner, ikke udgør en folkesundhedsmæssig risiko.

Forslag

På denne baggrund ønsker vi at henstille til, at disse aspekter bliver inddraget som en del af den behandling, der skal igangsættes for de fire førstnævnte ansøgninger, og at Bornholms Regionskommune stiller alle miljøgodkendelser til udvidelse og ændring af svineproduktion i bero, indtil der foreligger svar fra de undersøgelser, som miljøminister Lea Wermelin har igangsat.

"

"

.....Mens vi anerkender, at en berosættelse af selve miljøgodkendelsen for to af de seks sager, hvor der allerede ligger et forslag til miljøgodkendelse, således vil kræve en ministeriel udmelding om berosættelse, så vil vi med dette svar gerne understrege, at vores henvendelse af 16. april 2020 også var et svar på den invitation, som Bornholms Regionskommune havde udsendt på sin hjemmeside til borgere og andre om at bidrage med ideer og forslag til, hvilke miljø- og andre forhold, der bør undersøges i forbindelse med udarbejdelse af forslag til miljøgodkendelse for de øvrige fire sager.

Denne del af vores henvendelse – altså at inddrage de folkesundhedsaspekter af husdyrproduktion, specifikt i relation til en forøget koncentration af endotoxiner i luften fra husdyrproduktion i arbejdet med at udarbejde forslag til miljøgodkendelse for disse fire sager – forventer vi således vil kunne imødekommes.

Bornholms Regionskommune har fremsendt følgende svar til Enhedslisten Bornholm, v./Morten Riis:

Bornholms Regionskommune skal hermed kvittere for modtagelse af henvendelsen modtaget 16. april 2020 vedrørende sagsbehandlingen af 6 specifikke miljøgodkendelsesager samt øvrige miljøgodkendelser til svineproduktion på Bornholm.

Enhedslisten opfordrer i henvendelsen Bornholms Regionskommune til at inddrage de folkesundhedsmæssige aspekter af husdyrproduktionen generelt og af svineproduktionen specifikt i behandlingen af de pågældende sager og opfordrer specifikt Bornholms Regionskommune til at sætte alle ansøgninger i bero, indtil miljøministeren kan fremlægge resultaterne af en netop igangsat undersøgelse af de sundhedsmæssige udfordringer, der kan være forbundet med at bo i nærheden af store svineproduktionsanlæg. Bornholms Regionskommunes svar på henvendelsen fremgår af følgende.

Det er et juridisk/forvaltningsretligt fortolkningsprincip, at ansøgninger skal behandles på baggrund af nugældende regler. I relation til f.eks. lugt og ammoniak fra husdyrbrug er det således de bestemmelser, der er herom i den gældende husdyrbruglov og husdyrgodkendelsesbekendtgørelse, som sætter rammerne for kommunes sagsbehandling.

Regionskommunen er bekendt med, at miljøministeren har iværksat en undersøgelse omkring afledte effekter af husdyrproduktionen. Gældende procedurer er, at hvis en sådan undersøgelse måtte føre til en ændret lovgivning f.eks. vedrørende lugt, ammoniak eller andet, vil der i forbindelse med indførelsen af sådanne nye regler blive taget stilling til, hvorvidt disse nye regler også skal gælde for allerede indgivne ansøgninger.

Det centrale i forhold til Enhedslistens henvendelse er imidlertid ikke, hvorledes det fra lovgiver måtte blive besluttet at adressere dette overgangsproblem, såfremt der på et senere tidspunkt måtte komme skærpede regler, men om man med rette kan stille en sagsbehandling i bero og afvente, at sådanne regler eventuelt vil komme.

Når regionskommunen ud fra gængse normer vurderer, at en sag er fuldt oplyst og ud fra en almindelig resourceprioritering er parat til at træffe afgørelse i sagen, skal regionskommunen træffe afgørelse, uagtet der måske måtte komme nogle ændrede regler på et senere tidspunkt. Det er regionskommunens vurdering, at det ikke vil være berettiget at stille sagsbehandlingen på basis af nugældende regler i bero, og afventende eventuelle kommende regler, der måtte være skrapere.

Ombudsmanden har tidligere udtalt, at en afgørelse skal træffes på det aktuelt foreliggende plangrundlag, og at det således ikke vil være korrekt at udsætte sagsbehandlingen, indtil der måtte komme et andet plangrundlag, der ville kunne forhindre/begrænse det konkrete projekt. Det er regionskommunens vurdering, at det samme gælder i en situation som den foreliggende.

Det bemærkes, at såfremt kommende undersøgelser måtte vise, at husdyrbrug giver anledning til nogle sundhedsmæssige genevirkninger for omboende, der i ikke uvæsentlig grad ligger ud over det, der hidtil har været opfattelsen, vil det give en udfordring i relation til håndteringen af denne problemstilling i forhold til et stort antal allerede eksisterende husdyrbrug i hele landet. Det bliver i den forbindelse også op til lovgiver, hvordan en sådan tænkt problemstilling skal håndteres, herunder om det skal resultere i skærpede krav over for allerede etablerede husdyrbrug.

Administrativt har regionskommunen ikke mulighed for at beslutte, at det juridisk/forvaltningsretlige fortolkningsprincip om, at ansøgninger skal behandles på baggrund af nugældende regler tilsidesættes. Kompetencen til dette ligger i Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget, og der skal derfor rejses en politisk sag for at imødekomme anmodningen. Det er dog således, at det ikke vil være lovligt hvis kommunen selv beslutter at stille sagsbehandlingen i bero. Det vil som minimum kræve en ministeriel udmelding om, at sagsbehandlingen bør stilles i bero. Så hvis man kommunalpolitisk ønsker, at sagerne stilles i bero, og afventende kommende undersøgelser af nabogener, er det, legitimt at der rettes en henvendelse til ministeren herom.

Afslutningsvis skal det nævnes, at Bornholms Regionskommunes afgørelse vedrørende miljøgodkendelser/miljøtilladelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald samt Styrelsen for Patientsikkerhed. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Regionskommunens supplerende svar til Enhedslistens Bornholm ønske om, at inddragelse spørgsmålet om en mulig forøget koncentration af endotoxiner i luften omkring et husdyrbrug. Er at dette ønske kan ikke imødekommes. Grunden er, at det ikke er et miljøparameter, som skal vurderes i forbindelse med miljøgodkendelser og -tilladelser jævnfør Husdyrbrugloven.

Eventuelle sundhedsrisici varetages på nuværende tidspunkt ikke af Husdyrbrugloven. Ved vurderingen af sager efter Husdyrbrugloven kan der derfor ikke lægges vægt på eventuelle sundhedsrisici for naboer eller andre.

Bornholms Regionskommunes afgørelse vedrørende miljøgodkendelser og -tilladelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald samt Styrelsen for Patientsikkerhed. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser. Vurderer Enhedslisten Bornholm, at der er grundlagt for indgivelse af klage over de afgørelser som træffes, kan de påklages som beskrevet

